

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Martin Gazda

**Odpovědnost člena statutárního orgánu ve vztahu k úpadku
obchodní společnosti**

Diplomová práce

Olomouc 2018

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Odpovědnost člena statutárního orgánu ve vztahu k úpadku obchodní společnosti“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

Ve Fryštáku dne 12. 11. 2018

Martin Gazda“

Poděkování patří JUDr. Janu Lasákovi, Ph.D., LL.M. za odborné vedení diplomové práce, vstřícný přístup a cenné poznatky při jejím zpracování. Poděkování dále patří mé rodině, přítelkyni a blízkým za veškerou podporu v průběhu celého studia.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1. Úpadek	10
1.1. Definice úpadku	10
1.1.1. Test likvidity.....	11
1.1.2. Test předlužení	12
1.2. Domněnka platební schopnosti	13
1.3. Hrozící úpadek	14
2. Pravidla jednání statutárního orgánu obchodní společnosti	16
2.1. Péče řádného hospodáře.....	16
2.1.1. Pečlivost a potřebné znalosti	18
2.1.2. Povinnost loajality	18
2.2. Pravidlo podnikatelského úsudku	19
2.3. Povinnost odvracet úpadek	23
3. Vydání prospěchu při úpadku společnosti	26
3.1. Insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka	26
3.2. Vázanost prospěchu na právní moc rozhodnutí o úpadku	27
3.3. Výzva insolvenčního správce	28
3.4. Povaha vymáhaného prospěchu	29
3.5. Vydání prospěchu při úpadku v návrhu novely zákona o obchodních korporacích ..	30
4. Ručení člena statutárního orgánu při úpadku obchodní společnosti	34
4.1. Věcná legitimace věřitele.....	35
4.2. Procesní legitimace insolvenčního správce	38
4.3. Ručení při úpadku v návrhu novely zákona o obchodních korporacích.....	40
5. Odpovědnost za škodu způsobenou pozdním podáním insolvenčního návrhu	42
5.1. Obecně k podmínkám aplikace	43
5.2. Škoda nebo jiná újma způsobená opožděným návrhem	43
5.3. Vznik nároku na náhradu škody a problematika jeho promlčení	45
Závěr	49
Bibliografie	52
Abstrakt	57
Abstract	58
Klíčová slova	59
Key words	60

Seznam použitých zkratek

- OSŘ** zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- InZ** zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- OZ** zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ZOK** zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Úvod

Úpadek, s odhlédnutím na případy, kdy k jeho řešení dochází prostřednictvím reorganizace, představuje konec dosavadní činnosti obchodní společnosti (dále také „společnost“) a její zánik. Není pochyb o tom, že v očích veřejnosti představuje úpadekový stav jev, který je vnímán veskrze negativně. Nepříznivé následky tohoto nežádoucího stavu neplynou pouze pro samotnou upadnuvší společnost, nýbrž i pro osoby v odpovědných pozicích, zaměstnance a v neposlední řadě i pro její věřitele. Ocitne-li se obchodní společnost ve stavu hrozícího úpadku, respektive úpadku, existuje reálné riziko, že podstatná část pohledávek věřitelů zůstane neuspokojena. Stane-li se tak, může mít tato skutečnost významné dopady v majetkové sféře těchto věřitelů, což ve svém důsledku může vést až k jejich druhotné platební neschopnosti a případnému ohrožení dalších subjektů. Příčin, proč se společnost ocitne v úpadku, lze nacházet vícero. Jednu z nich lze spatřovat v kvalitě správy obchodní společnosti vykonávanou prostřednictvím osob, které za tuto společnost jednají. Ačkoliv je právnická osoba považována za samostatný subjekt právních vztahů, jedná se o právem vytvořenou konstrukci, jejíž vůle je utvářena prostřednictvím fyzických osob, které ji zastupují. Důležitou roli při utváření této vůle plní zejména členové jejího statutárního orgánu, kterým zákon svěřuje jednatelskou a rozhodovací působnost. Právě nepečlivý a nepoctivý výkon této působnosti členy statutárního orgánu pak může představovat potenciální hrozbu pro věřitele této společnosti. Zákonodárce si byl při tvorbě zákonů odlišných zájmů těchto osob vědom a reagoval přijetím právní úpravy, která má zaručovat jak řádný výkon funkcí členů orgánů obchodních korporací, tak i dostatečnou ochranu jejich věřitelů. V zákoně přijal nejen pravidla pro řádnou správu obchodních korporací obecně, ale i úpravu tzv. úpadekových deliktů, prostřednictvím kterých svěřuje poškozeným věřitelům, respektive v jejich prospěch, nástroje, které mají následky úpadku společnosti v důsledku nepečlivého jednání členů statutárního orgánu zmírnit a kompenzovat.

Ačkoliv lze záměry zákonodárce hodnotit pozitivně, vykazuje předmětná úprava řadu nedostatků a výkladových nejasností, které se mnohdy rozcházejí se samotným smyslem a účelem, pro které byla úprava přijata. Svědčí o tom nejen řada odborných článků věnující se této problematice a v nich panující názorová roztržičnost, ale i zamýšlený vládní návrh novely zákona o obchodních korporacích, který se úpadekových deliktů přímo dotýká.

Obecně platí, že mezi insolvenčními věřiteli panuje silná nedůvěra k individuálnímu vymáhání svých nároků souvisejících s úpadkovou situací.¹ O důvodech, proč je tomu tak, lze zatím jen spekulovat. V návaznosti na vyslovenou tezi tak bude ústředním cílem této diplomové práce zejména zodpovězení otázky, zda stávající právní úprava úpadkových deliktů poskytuje věřitelům přehledné a efektivní právní nástroje, které dostatečně motivují věřitele k uplatnění svých práv vzniklých v důsledku porušení povinností členů statutárního orgánu při správě společnosti a na to navazujícího úpadku společnosti. Za tímto účelem bude zapotřebí zjistit, jaké mechanismy jsou soudy užívány k posuzování úpadku a zda novela insolvenčního zákona, přijata zákonem č. 64/2017 Sb. s účinností od 1. 7. 2017, přispěla k jejich zdokonalení. Dále bude třeba náležitě charakterizovat roli pravidla podnikatelského úsudku při posuzování péče řádného hospodáře a nakonec pak zodpovědět otázku, zda lze insolvenčního správce považovat *de lege lata* za osobu oprávněnou k podání návrhu dle § 62 a § 68 zákona o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“).

Druhým samostatným výzkumným cílem práce bude problematika vzniku nároku na náhradu škody vzniklé v důsledku opožděně podaného insolvenčního návrhu dle § 99 InZ. Práce si klade za cíl zodpovědět otázku, zda lze dosavadní judikatorní závěry Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 29. 6. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1212/2016, ohledně vzniku nároku na náhradu škody a jeho promlčení, považovat zejména s ohledem na smysl a účel úpravy za správné.

Poslední výzkumný cíl této práce pak bude úzce souviset se zamýšlenou novelizací zákona o obchodních korporacích. Práce se pokusí zodpovědět otázku, zda je navrhovaná novela zákona o obchodních korporacích schopna přinést pozitivní změnu právní úpravy v oblasti úpadkových deliktů v porovnání s úpravou dosavadní a zda tak představuje uspokojivé řešení dosavadních výkladových nedostatků.

S ohledem na hojně množství příspěvků k rozebírané problematice a z něj plynoucích nejednotných závěrů v řadách odborné veřejnosti lze téma považovat za aktuální. Pozornost bude zaměřena zejména na konkrétní problematické aspekty předmětné úpravy a jejich hlubší rozbor.

Práce je členěna do pěti kapitol, jež obsahují dílčí podkapitoly. Úvod každé kapitoly obsahuje stručný popis předmětné úpravy, její cíle a východiska. Následně text pojednává o konkrétních problematických aspektech dané úpravy, které jsou konfrontovány s názory odborné veřejnosti a nakonec text obsahuje návrhy jejich řešení *de lege lata*, případně *de lege ferenda*, které tak mohou přispět do odborné diskuse.

---

¹ FLÍDR, Jan. Procesní legitimace insolvenčního správce podle § 68 ZOK. *Obchodněprávní revue*, 2018, roč. 10, č. 2, s. 34.

Obsahem první a druhé kapitoly jsou společné předpoklady pro následně rozebírané instituty. První kapitola pojednává o úpadku a způsobech jeho zjišťování, přičemž je zohledněna i zmiňovaná novela insolvenčního zákona, která s sebou přinesla částečnou modifikaci při jeho identifikaci. Druhá kapitola následně pojednává o pravidlech řádné péče členů statutárního orgánu při správě obchodní společnosti. Pozornost je zaměřena především na péči řádného hospodáře a problematiku jejího posuzování skrze pravidlo podnikatelského úsudku. Nakonec je v kapitole pojednáno o povinnostech souvisejících s úpadkovou situací společnosti.

Zbývající tři kapitoly se věnují vybraným úpadkovým deliktům. Kapitola třetí pojednává o institutu vydání prospěchu nabytého členem statutárního orgánu v souvislosti s výkonem funkce a jeho podobě v návrhu novely zákona o obchodních korporacích. Předmětem čtvrté kapitoly je institut ručení člena statutárního orgánu při úpadku obchodní společnosti. V této části práce bude zaměřena pozornost zejména na problematiku osob legitimovaných k podání návrhu na založení ručitelského závazku. Stranou však opět nezůstane ani zmiňovaný návrh novely zákona o obchodních korporacích a v něm obsažené znění předmětného ustanovení. Poslední kapitola bude věnována náhradě škody způsobené opožděným insolvenčním návrhem. Těžištěm výkladu zde bude zejména rozsah způsobené škody a následně pak okamžik vzniku nároku věřitele na její náhradu, který se vlivem rozhodovací praxe jeví jako sporný.

Je na místě však poznamenat, že diplomová práce nepojednává o veškerých v úvahu připadajících institutech, které v důsledku porušení pravidel řádné péče člena statutárního orgánu při správě společnosti a jejího úpadku mohou nastat. V tomto ohledu je nutné zmínit zejména institut diskvalifikace člena statutárního orgánu z výkonu funkce obsažený v § 63 až § 67 ZOK. Zákon v těchto ustanoveních konstruuje pravidla, dle nichž je insolvenční soud oprávněn v průběhu insolvenčního řízení rozhodnout, že z důvodů uvedených v § 64 ZOK nesmí člen statutárního orgánu obchodní společnosti po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí soudu o jeho vyloučení vykonávat funkci člena statutárního orgánu jakékoliv obchodní korporace, případně být osobou v obdobném postavení. Důvodem k takovému rozhodnutí pak je skutečnost, že výkon funkce člena statutárního orgánu obchodní společnosti „[...] s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vedl k úpadku obchodní korporace“², v případě tzv. krizových manažerů pak skutečnost, že tyto osoby přispěly „[...] zřejmě svým jednáním ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů.“³ Funkce člena statutárního orgánu následně

---

² § 64 odst. 1 ZOK.

³ § 64 odst. 2 ZOK.

zaniká právní mocí takového rozhodnutí. V případě, že vyloučený člen statutárního orgánu poruší soudem uložený zákaz, ručí tento vyloučený člen dle § 66 odst. 2 ZOK za splnění všech povinností, které vznikly v době, kdy přes soudem uložený zákaz vykonával činnost člena statutárního orgánu. S ohledem na rozsah diplomové práce a záměr podrobit analýze instituty, jejichž primárním cílem je majetková sankce vůči odpovědným členům statutárního orgánu za porušení pravidel pro řádnou správu obchodní společnosti, se však tato práce v následujícím výkladu již nebude diskvalifikací člena statutárního orgánu z výkonu funkce dále zabývat.

Výchozími zdroji diplomové práce jsou komentářová literatura, příspěvky z odborných časopisů a judikatura Nejvyššího soudu. Práce je zpracována metodou popisnou, analytickou a částečně komparativní. Na závěr práce pak budou s ohledem na zjištěné skutečnosti zodpovězeny veškeré otázky, které jsou cílem této práce.

Diplomová práce je zpracována na základě právního stavu platného a účinného k 31. 8. 2018.

1. Úpadek

Úpadek lze definovat jako „[...] stav, kdy podnikatelský subjekt (právnícká či fyzická osoba) není bez vnější ekonomické a další pomoci schopen dále po ekonomické stránce fungovat.“⁴ Již na první pohled je z poskytnuté definice zřejmé, že o úpadku nelze hovořit pouze jako o právním institutu, ale především jako o ekonomické kategorii, která se nepříznivě projevuje i v rovině právní, osobní a majetkové. Nutno však podotknout, že úpadkový stav vzniká nezávisle na jeho deklaraci soudem, což s sebou často přináší negativní důsledky v podobě ztráty možnosti sanace dlužníka, ale zejména pro věřitele pohledávek vzniklých za takovým dlužníkem.⁵ Časové rozmezí mezi okamžikem, kdy se společnost ocitla fakticky v úpadku a rozhodnutím soudu o úpadku, je charakterizováno jako období s informačním deficitem mezi upadnuvší společností, respektive členy jejích orgánů, a jejími věřiteli, neboť pouze tato společnost, konkrétně osoby ve vedoucích pozicích, jako první získají vědomost o nastalé situaci. Tento deficit se pak může významně projevit v neprospěch těchto věřitelů. Platí totiž, že čím delší je toto období, tím se také zvyšuje pravděpodobnost snížení hodnoty zbývajících majetku společnosti.⁶ Často se pak bude jednat o případy, kdy členové statutárního orgánu přivedou společnost v důsledku jednání porušujícího péči řádného hospodáře tuto společnost k úpadku.

V návaznosti na uvedené skutečnosti tak právní řád poskytuje ohroženým věřitelům prostředky, kterými lze případné následky kompenzovat. Jelikož aplikace takových institutů souvisejících s ochranou těchto věřitelů předpokládá deklaraci úpadku pravomocným rozhodnutím soudu v rámci insolvenčního řízení, je na místě zabývat se jeho právní definicí, mechanismem jeho zjišťování a vůbec smyslem a účelem insolvenčního řízení. Z následujícího textu práce však bude zřejmé, že rozhodnutí o úpadku není jediným komplikovaným předpokladem, který může bránit uplatnění odpovědnosti členů statutárního orgánu obchodní společnosti za úpadkové delikty.

1.1. Definice úpadku

---

⁴ TARANDA, Petr. In HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. s. 22 a 23.

⁵ SCHÖNFELD, Jaroslav. Ekonomický pohled na definici úpadku korporace. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 6, s. 51-52.

⁶ Tamtéž s. 51. Více k období přecházejícího úpadku srov. ŽIŽLAVSKÝ, Michal. O mechanice insolvenčních těles v roce 2017. *Bulletin advokacie*, roč. 2017, 2017, č. 6, s. 18 – 20.

Insolvenční řízení, které je formálním způsobem řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníka, lze zahájit a vést výhradně na návrh dlužníka či věřitele.⁷ Insolvenční zákon rozlišuje úpadek ve formě platební neschopnosti a předlužení. Ke zkoumání, zda se dlužník nachází v úpadku či nikoliv, je soudy užíván tzv. test likvidity, respektive tzv. test předlužení.⁸ V následující části práce tak bude zaměřena pozornost jak na test likvidity, tak test předlužení, přičemž bude poukázáno na možná úskalí, která mohou při jejich aplikaci nastat.

1.1.1. Test likvidity

Právní definice úpadku ve formě platební neschopnosti je obsažena v § 3 odst. 1 InZ. Dlužník se nachází v úpadku v případě, kdy má více věřitelů, jeho peněžité závazky jsou po dobu delší 30 dnů po splatnosti a sám není tyto závazky schopen plnit, přičemž pro závěr, že se dlužník nachází v úpadku, je zapotřebí kumulativního naplnění těchto podmínek. Požadavek na mnohost věřitelů koresponduje s podstatou a účelem insolvenčního řízení.⁹ Nejvyšší soud tuto podmínku interpretuje tak, že musí jít nejméně o dva věřitele¹⁰, kteří mají za dlužníkem již splatné pohledávky.¹¹ Není však podmínkou, aby věřitelé byli v době zkoumání úpadku přihlášení se svou pohledávkou do probíhajícího insolvenčního řízení.¹²

Interpretace podmínky prodlení s úhradou peněžitých závazků po dobu delší než 30 dnů nepředstavuje výraznější obtíže. To se však v současné době nedá říct o poslední z výše uvedených podmínek, a to neschopnosti dlužníka plnit své závazky. Nejvyšší soud totiž v rozporu s dřívější judikaturou¹³ uvedl, že výše splatných dluhů nemá být poměřována s výší likvidních aktiv, nýbrž hodnotou celého dlužníkovy majetku.¹⁴ Zjednodušeně řečeno, dlužník, který dlouhodobě neplní své peněžité závazky, přičemž však majetek, kterým disponuje, postačuje na jejich úhradu, není v úpadku pro platební neschopnost.

Z výše uvedeného závěru vyplývá, že Nejvyšší soud smísl test likvidity společně se způsobem zjišťování úpadku ve formě předlužení a tím tak zkomplikoval ve svém důsledku

---

⁷ Insolvenční řízení je dle § 97 odst. 1 InZ zahájeno dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu. Dle § 109 odst. InZ pak účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku.

⁸ Pro test likvidity je, mimo jiné, užíván termín cash-flow test, případně test platební neschopnosti. V případě testu předlužení pak bilanční test, či balance sheet test. Pro účely této práce bude dále pracováno s termíny test likvidity a test předlužení.

⁹ RICHTER, Tomáš. Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře Nejvyššího soudu. *Bulletin advokacie*, roč. 2016, 2016, č. 10, s. 28.

¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 29 NSCR 52/2011.

¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSCR 20/2011.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 29 NSCR 46/2011.

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 29 NSCR 36/2009.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 29 NSCR 113/2013 nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2014, sp. zn. 29 NSCR 119/2014.

nejen mechanismus zjišťování úpadku, ale i institutů věcně s ním souvisejících. Dlužníkovi samotnému totiž postačuje prokázat, že majetek, kterým disponuje, je dostatečný k úhradě jeho dluhů, nikoliv však, že je úhrady schopen v relevantním čase. V takové situaci tak vzniká prostor pro oddalování insolvenčního řízení a tím i potenciálně větší škoda dlužníkovým věřitelům.¹⁵

V § 3 odst. 2 dále insolvenční zákon vymezuje čtveřici vyvratitelných právních domněnek platební neschopnosti dlužníka plnit své splatné závazky. Dle důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu lze hledat pozitiva přijetí této úpravy zejména pro případ věřitelského návrhu.¹⁶ Bude-li totiž shledáno, že je alternativně naplněna některá ze skutkových podstat obsažených v § 3 odst. 2 InZ, bude to dlužník, který je povinen prokázat, že úhradě svých splatných závazků je schopen. Zavedením domněnek tak dochází k přenesení povinnosti tvrdit a prokazovat na dlužníka skutečnosti, které prokážou, že k úhradě svých závazků je schopen.¹⁷

1.1.2. Test předlužení

Právní definici úpadku ve formě předlužení lze nalézt v § 3 odst. 4 InZ. Předlužením zákon rozumí stav, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Nutno zmínit, že se nejedná o univerzální formu úpadku. Aplikace tohoto testu se týká pouze právnických osob či fyzických osob, které jsou podnikateli. V druhé části ustanovení pak zákon předpokládá přihlídnutí ke správě dlužníkovy majetku a případnému dalšímu provozu jeho podnikatelské činnosti. Stejně jako test likvidity, tak i test předlužení obsahuje výkladové nedostatky. Není například zřejmé, zda zákon při posuzování hodnoty závazků předpokládá pouze splatné pohledávky věřitelů či jakým způsobem má být majetek dlužníka oceněn.¹⁸

Možná řešení nabízí Petr Taranda, který konstatuje, že k porovnání dlužníkovy majetku je zapotřebí celkový objem jeho dluhů, čímž se rozumí splatných i nesplatných. K způsobu ocenění majetku dlužníka pak uvádí, že „*posouzení předlužení by [...] probíhalo v několika fázích, které by se skládaly ze zjištění účetní hodnoty vlastního kapitálu [...], dále z posouzení existence důvodného předpokladu dalšího provozování dlužníkovy závodu dlužníkem a v neposlední řadě ze stanovení hodnoty majetku na základě výsledku posouzení předpokladu dalšího provozování dlužníkovy závodu.*“¹⁹ V případě, že bude shledán úpadek ve

---

¹⁵ ALEXANDER, Juraj. Kdo padá a kdo upadá – k posuzování úpadku dle insolvenčního zákona. *Právní rozhledy*, 2015, č. 12, s. 439-440.

¹⁶ VLÁDA ČR. *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 182/2006 Sb., 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)* [online]. beck-online.cz [cit. 11. srpna 2018]. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjyg_jpwi6q>.

¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSCR 38/2010.

¹⁸ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 244.

¹⁹ TARANDA, Petr. In HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář...*, s. 36. K posouzení úpadku ve

formě předlužení, navrhuje jeho stvrzení znaleckým posudkem. Zároveň však konstatuje politování nad neochotou zákonodárce k přijetí odpovídající úpravy, která by přispěla k transparentnosti posuzování úpadku ve formě předlužení a tím i zvýšení právní jistoty věřitelů tak, jak se tomu pokusil právě v případě platební neschopnosti přijetím úpravy tzv. mezery krytí v § 3 odst. 3 InZ, o níž bude pojednáno v následující podkapitole.²⁰

1.2. Domněnka platební schopnosti

K 1. 7. 2017 nabyla účinnosti novela insolvenčního zákona, který byla přijata zákonem č. 64/2017 Sb., a která s sebou přinesla v § 3 odst. 3 InZ částečnou modifikaci posuzování úpadku pro platební neschopnost dlužníka. Zákon v předmětném ustanovení nově zavádí vyvrátitelnou domněnku platební schopnosti dlužníka v případě, že rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší jeho disponibilních prostředků představuje méně než 10 % jeho splatných peněžitých závazků, případně pokud dlužník doloží, že tento rozdíl, označovaný také jako mezera krytí, v průběhu určené lhůty pod tuto hranici klesne. Účinky domněnky však nastanou pouze v případě, že splnění předpokladů bude doloženo prostřednictvím výkazu stavu likvidity, respektive výhledu vývoje likvidity, sestavených v souladu s vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 190/2017 Sb., která stanoví nejen obsahové náležitosti, ale i požadavky na kvalifikaci osob, které tyto výkazy sestavují. Nutno však podotknout, že dle znění § 3 odst. 3 InZ se aplikace institutu mezery krytí vztahuje výhradně na podnikatele, který vede účetnictví.

Jak již bylo výše zmíněno, účelem ustanovení je především upřesnění a ustálení posuzování úpadku pro platební neschopnost dlužníka, nicméně pozitivní úprava lze nacházet také v přínosu pro rozhodování statutárního orgánu společnosti, zda zahájit insolvenční řízení, případně také ve sporech o nárocích věřitelů z titulu odpovědnosti statutárního orgánu. Nabízí se však také otázka, zda novelizace insolvenčního zákona odstraňuje výše předestřené závěry Nejvyššího soudu ohledně posuzování platební neschopnosti dlužníka. Dle Juraje Alexandera tak tomu může být právě u dlužníků, kteří splňují předpoklady § 3 odst. 3 InZ. Argumentuje, že posuzování platební neschopnosti, aniž by bylo užito těchto výkazů, by rozhodování soudu napříště činilo „[...] značně netransparentní.“²¹ V ostatních případech však má dále za to, že dosavadních závěrů Nejvyššího soudu předmětná úprava nevylučuje.²²

---

formě předlužení viz také SCHÖNFELD: Ekonomický pohled..., s. 53.

²⁰ TARANDA, Petr. In HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář...*, s. 37.

²¹ ALEXANDER, Juraj. Domněnka neúpadku: zlepši se platební morálka? *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 38 – 39.

²² Tamtéž s. 39.

Účinnost domněnky v případě věřitelského návrhu však není neomezená. Dle § 131 odst. 2 InZ je dlužník povinen oba dokumenty předložit nejpozději do 14 dnů od zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Tato lhůta může být insolvenčním soudem z důvodů zvláštního zřetele hodných přiměřeně prodloužena. Neučiní-li tak, ztrácí výhody plynoucí z její aplikace. Účelem této poměrně krátké lhůty je snaha identifikovat dlužníka, který se skutečně nachází v úpadku. Předpokládá se totiž, že dlužník, který vykazuje dostatek finančního zdraví, bude aktivně reagovat a nebude problémem požadované výkazy v této lhůtě doložit. Naopak pro dlužníka, který se nachází v úpadku, bude sestavení těchto výkazů velmi problematické.²³

S ohledem na výše zmíněné skutečnosti se lze domnívat, že zavedení nové úpravy přispěje k předvídatelnosti postupu při posuzování úpadku ve formě platební neschopnosti, zabrání umělému oddalování řešení již nastalého úpadku formálním způsobem a v konečném důsledku tak i pravděpodobně zvýší míru částečného uspokojení věřitelů dlužníka.

1.3. Hrozící úpadek

Pro účely dalších částí této práce je dále nezbytné alespoň stručně vymezit pojem hrozícího úpadku. Hrozící úpadek zákon definuje jako stav, kdy lze „[...] se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.“²⁴ Stav hrozícího úpadku lze však také charakterizovat jako období, které hraje důležitou roli nejen pro společnost samotnou, ale i odpovědné členy statutárního orgánu této společnosti. Představuje významnou skutečnost, která v jistém ohledu také mění obsah pravidel pro řádnou správu obchodní společnosti členy jejího statutárního orgánu a která s sebou zároveň přináší i vznik nových povinností, které se na úpadkovou situaci vážou. Člen statutárního orgánu obchodní společnosti by tak měl situaci společnosti v každém okamžiku vyhodnocovat a případné nebezpečí úpadku za vynaložení řádné péče identifikovat.

Stejně jako je tomu při posuzování úpadku ve formě platební neschopnosti, tak i posouzení, zda se dlužník nachází v hrozícím úpadku, vykazuje určité nejasnosti. Jedná se například o formu a způsob sestavení předpovědi či časového horizontu, v němž lze tuto předpověď provést.²⁵ Dále je nutné zmínit, že v případě hrozícího úpadku svědčí právo podat insolvenční návrh jen dlužníku samotnému. Přínos samotné úpravy pak lze nacházet zejména v možnosti zahájit insolvenční řízení dříve, než dojde ke skutečnému úpadku dlužníka, což

---

²³ ALEXANDER: Domněnka neúpadku..., s. 38.

²⁴ § 3 odst. 5 InZ.

²⁵ V podrobnostech více RICHTER: *Insolvenční právo*..., s. 246.

zvyšuje motivaci dlužníka k jeho včasnému zahájení a vyhnout se tak negativním důsledkům hrozícím osobám odpovědným za nastalou úpadkovou situaci.²⁶

Následující část práce se proto pokusí nabídnout prostřednictvím rozboru pravidel pro řádnou správu obchodních společností členy statutárního orgánu vodítka, jejichž následování lze stav hrozícího úpadku odhalit a případně i zabránit. Nakonec pak bude krátce pojednáno o již zmíněných povinnostech spojených s odvrácením případného úpadku.

---

²⁶ RICHTER: *Insolvenční právo...*, s. 246.

2. Pravidla jednání statutárního orgánu obchodní společnosti

Pravidla řádné péče členů statutárního orgánu obchodní společnosti tvoří nedílnou součást obecného principu způsobu řízení a správy obchodních korporací zvaného Corporate Governance.²⁷ Význam těchto pravidel lze hledat již v samotné podstatě existence právnických osob, která je založena na teorii fikce a dle které je právnická osoba považována za umělou konstrukci, jejíž vůle je tvořena prostřednictvím za ní jednajících fyzických osob.

Občanský zákoník svěřuje členům statutárnímu orgánu právnické osoby rozhodovací a jednatelskou působnost. V rámci rozhodovací působnosti statutární orgán společnosti vykonává veškerou působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby.²⁸ Při výkonu této působnosti však mohou nastat situace, kdy bude reálně hrozit konflikt zájmů mezi společností, případně i věřiteli pohledávek za takovou společností, na straně jedné a členy statutárního orgánu jednajícími za tuto společnost na straně druhé. Lze si totiž představit situace, kdy zájmy jednajících členů statutárního orgánu obchodní společnosti nemusí být vždy nutně v souladu se zájmy výše zmíněných osob. V takových případech pak mohou jednající členové statutárního orgánu upřednostnit vlastní zájmy v neprospěch zájmů společnosti, za kterou členové jednají. K zabezpečení řádného výkonu takto svěřené působnosti v souladu se zájmy společnosti tak zákon ukládá jednajícím členům statutárního orgánu pravidla, která vymezují základní rámec pro řádnou správu obchodní společnosti. Konkrétně se jedná o pravidlo péče řádného hospodáře doplněné o pravidlo podnikatelského úsudku jakožto předpokladu řádného rozhodovacího procesu a další pravidla, která se následně vážou na úpadkovou situaci společnosti.²⁹

V následujícím výkladu tak bude podrobně pojednáno jak o povinnosti péče řádného hospodáře, tak i o pravidlu podnikatelského úsudku a dalších povinnostech vznikajících s úpadkovou situací společnosti. Pozornost bude především zaměřena na možná úskalí posuzování pravidla péče řádného hospodáře v jednotlivých případech, rozložení důkazního břemene v případných sporech vyplývajících z jejího porušení a roli, kterou při posuzování péče řádného hospodáře plní pravidlo podnikatelského úsudku.

2.1. Péče řádného hospodáře

---

²⁷ KLIMEŠ, František. Corporate governance v novém korporátním právu ČR. *Obchodní právo*, 2014, roč. 23, č. 8, s. 306.

²⁸ § 163 OZ.

²⁹ LASÁK, Jan. In POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 92.

Pravidlo péče řádného hospodáře zákon definuje jako povinnost člena voleného orgánu vykonávat svou funkci „[...] s nezbytnou loajalitou i potřebnými znalostmi a pečlivostí.“³⁰ Zkráceně lze toto pravidlo charakterizovat jako objektivní standard jednání, které je posuzováno ve vztahu k příslušné funkci jednotným a nezávislým měřítkem.³¹ O tom, zda se povinnost péče řádného hospodáře vztahuje na členy statutárního orgánu společnosti s ručením omezením, respektive akciové společnosti, není pochyb. Určité pochybnosti však mohou vznikat ohledně členů statutárního orgánu veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti, neboť jsou do pozice člena statutárního orgánu povoláni výslovně zákonem. S ohledem na § 152 odst. 2 OZ lze soudit, že slovní spojení „jinak povolána“ zahrnuje i zákonné povolání do funkce.³² Nelze si představit důvod, pro který by členové statutárního orgánu výše zmíněných společností byli zproštěni povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Opačný závěr by představoval popření smyslu a účelu daného ustanovení.

S ohledem na skutečnost, že členové statutárního orgánu nejsou vlastníky majetku společnosti, nýbrž jeho správci, se zdá být vhodné dále vymezit a charakterizovat rozsah této předpokládané péče. Dle dřívější judikatury³³ byla péče řádného hospodáře vnímána jako péče, kterou by vynaložil při vlastní správě sám vlastník. Bohumil Havel však takovou úvahu považuje za chybnou, neboť na rozdíl od vlastníka, který má neomezené panství nad věcí a disponuje právem svoji věc zničit, u člena statutárního orgánu jako správce cizího majetku takové oprávnění absentuje.³⁴ S tímto závěrem se ztotožňuje i Lucie Balýová, která navíc dodává, že správa vlastního majetku je nejen širší, než je tomu při správě cizího majetku, ale i konzervativnější³⁵, než je tomu u obchodní společnosti.³⁶ Na základě zmíněných argumentů se tak lze domnívat, že dřívější přístup soudů k posuzování náležité péče již dále neobstojí a nově bude posuzován přísněji, nežli tomu bylo v případě správy vlastního majetku, a to prostřednictvím objektivního standardu jiné rozumně pečlivé osoby jednající v obdobném postavení jako člen dotčeného statutárního orgánu.

---

³⁰ § 159 odst. 1 OZ.

³¹ LASÁK, Jan. In POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti...*, s. 93.

³² LASÁK, Jan. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 817.

³³ „Pojem péče řádného hospodáře lze přitom chápat tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek, jako kdyby šlo o jeho vlastní majetek.“ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. Tdo 1412/2007.

³⁴ HAVEL, Bohumil. Úpadková situace dlužníka a standardy péče jeho orgánů. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 25.

³⁵ Správu vlastního majetku lze označit za konzervativnější, neboť v sobě běžně nezahrnuje vyšší míru únosného obchodního a podnikatelského rizika, které je pro řádné fungování obchodní společnosti nezbytné. BALÝOVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekonstrukce. *Obchodněprávní revue*, 2014, roč. 6, č. 7-8, s. 212.

³⁶ Tamtéž.

2.1.1. Pečlivost a potřebné znalosti

Konstrukce skutkové podstaty péče řádného hospodáře vychází z požadavku náležité péče a loajality. Náležitou péčí, jako první ze dvou složek požadované péče, pak v užším smyslu představuje povinnost člena statutárního orgánu jednat s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Kritérium znalostí představuje požadavek odbornosti, která v sobě zahrnuje jak znalosti, tak i zkušenosti a dovednosti konkrétního člena statutárního orgánu. Tuto povinnost však není možné vykládat absolutně. Zákon předpokládá takové znalosti, které lze ve vazbě na § 5 OZ od člena statutárního orgánu rozumně očekávat. Totéž pak platí pro kritérium pečlivosti.³⁷ V případě, že jednající člen není vybaven znalostmi, které konkrétní situace vyžaduje, je povinen takovou skutečnost rozeznat a obrátit se na kvalifikovanou osobu.³⁸ Naopak, je-li člen statutárního orgánu povolán pro své odborné znalosti a dovednosti, je při výkonu své funkce povinen tyto speciální znalosti a dovednosti využít. V případě následného přezkumu, zda takový člen jednal s péčí řádného hospodáře, by tak tato skutečnost byla zohledněna a byla porovnávána s péčí, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba s odpovídajícími znalostmi a dovednostmi.³⁹ Lze tedy sledovat, že do jinak objektivního standardu péče zasahuje subjektivní kritérium, které tento standard částečně modifikuje.

2.1.2. Povinnost loajality

Povinnost loajality je druhou složkou péče řádného hospodáře, kterou zákon zmiňuje. Lze ji definovat jako „*povinnost preferovat zájmy obchodní společnosti před vlastními zájmy nebo zájmy jiných osob.*“⁴⁰ B. Havel chápe loajalitu jako pohyblivou složku péče řádného hospodáře, která úzce souvisí se situací, ve které se společnost nachází. Nenachází-li se společnost ve finančních problémech, případně nastalé problémy nepředstavují riziko úpadku, je loajalita vychýlena směrem ke společnosti či samotným společníkům. Odlišná situace však nastává v případě hrozícího úpadku či úpadku samotného. Předpokládá se, že v této situaci se loajalita naopak vychyluje směrem k věřitelům společnosti. Podstatu této úvahy lze nacházet v samotném účelu korporálního práva založeném na dosahování zisku, který je následně rozdělen mezi společníky, což však nutně předpokládá „*[...] korektní sanaci všech mezitímních pohledávek věřitelů.*“⁴¹

³⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. C. H. Beck, 2017, s. 151.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.

³⁹ BORSÍK, Daniel. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7, č. 7 – 8, s. 200.

⁴⁰ Tamtéž s. 201.

⁴¹ HAVEL: Úpadková situace dlužníka..., s. 25-26.

Stejně jako tomu bylo u požadavku náležité péče, ani povinnost loajality není vnímána absolutně. Zákon v předmětném ustanovení předpokládá loajalitu nezbytnou. Takto zvolenou formulací se tak otevírá možnost v potenciálně posuzovaném případě zohlednit i skutečnost, zda lze takovou loajalitu od jednajícího člena legitimně požadovat a to zejména s ohledem na jeho zdravotní stav či osobní poměry.⁴² Dalším takovým příkladem pak může být i problematika whistleblowingu.⁴³ Loajalita pak bude zkoumána opět *ad hoc* v návaznosti na okolnosti případu, a to testem objektivizovaného srovnání dle § 52 odst. 1 ZOK, o němž bude pojednáno v následující části výkladu.

2.2. Pravidlo podnikatelského úsudku

V návaznosti na obecné vymezení standardu péče členů orgánu právnické osoby vymezuje zákon o obchodních korporacích nově pravidlo podnikatelského úsudku. Dle znění zákona „*pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace.*“⁴⁴ To však neplatí, pokud konkrétní rozhodnutí nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou. Předmětné ustanovení nikterak nemodifikuje obecnou povinnost péče řádného hospodáře, nýbrž pouze upřesňuje její dílčí části a tím tak vymezuje rozsah případného soudního přezkumu.⁴⁵

Smysl a účel přijetí této úpravy lze nacházet ve snaze zákonodárce poskytnout členovi statutárního orgánu ochranu v případě, kdy jednal loajálně, pečlivě a s potřebnými znalostmi bez ohledu na následky, které v důsledku jeho rozhodnutí nastaly. Zákon tak omezuje rozsah soudního přezkumu pouze na otázku, zda rozhodnutí bylo přijato v řádném rozhodovacím procesu, což znamená, že prostřednictvím podnikatelského úsudku zabraňuje nepřiměřené osobní odpovědnosti plynoucí z podnikatelských rizik a zároveň podporuje odborný výkon funkce člena statutárního orgánu prostřednictvím kvalifikovaných osob.⁴⁶

Dříve, nežli však bude v další části výkladu přistoupeno k charakteristice jednotlivých aspektů pravidla podnikatelského úsudku, je vhodné také zmínit způsob, kterým bude konkrétní jednání člena statutárního orgánu podrobena soudnímu přezkumu. Dle § 52 odst. 1 ZOK bude při posouzení, zda člen statutárního orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, zohledněna péče, kterou by v obdobné situaci a postavení vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba. Jak již bylo

---

⁴² ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních ...*, s. 151-152.

⁴³ BORSÍK: *Péče řádného hospodáře...*, s. 200.

⁴⁴ § 51 odst. 1 ZOK.

⁴⁵ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. s. 415.

⁴⁶ Tamtéž.

v předchozím výkladu zmíněno, jedná se o objektivizaci standardu péče řádného hospodáře. Důkazní břemeno ohledně skutečnosti, zda daný člen jednal s péčí řádného hospodáře, pak dle odstavce druhého téhož ustanovení nese tento člen, ledaže soud rozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat.

Pravidlo podnikatelského úsudku charakterizuje požadavek řádné péče jako jednání v dobré víře, které je učiněno informovaně a v zájmu obchodní společnosti. To neplatí, není-li učiněno s nezbytnou loajalitou. Takto zvolenou formulací zákon opět zdůrazňuje důležitost požadavku loajality člena statutárního orgánu jakožto druhého dílčího segmentu péče řádného hospodáře. Dobrou víru ve smyslu § 51 odst. 1 ZOK lze definovat jako „[...] *rozumné vnitřní přesvědčení člena orgánu o tom, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace.*“⁴⁷ Dle komentářové literatury se požadavek dobré víry vztahuje ke všem aspektům pravidla podnikatelského úsudku. Bude-li shledána absence dobré víry ke kterémukoliv aspektu podnikatelského úsudku, dotčený člen nejednal s péčí řádného hospodáře.⁴⁸ Určité pochybnosti vyvolává také problematika vzájemného vztahu mezi § 7 OZ a § 52 odst. 2 ZOK. Občanský zákoník totiž v § 7 upravuje vyvratitelnou právní domněnku, že ten, kdo jednal, jednal v dobré víře a poctivě. Naproti tomu zákon o obchodních korporacích v § 52 odst. 2 ukládá povinnost členům statutárního orgánu povinnost v řízení před soudem prokázat, že jednal s péčí řádného hospodáře. Zákon tak v této situaci obrací důkazní břemeno v neprospěch členů statutárního orgánu společnosti. Není však zřejmé, zda § 52 odst. 2 ZOK ve vztahu k § 7 OZ prolamuje vyvratitelnou právní domněnku v neprospěch člena statutárního orgánu či nikoliv. Dle Jana Lasáka obě výše zmíněná pravidla ob stojí vedle sebe, což odůvodňuje záměrem zachovat dostatečnou zdrženlivost při posuzování podnikatelských rozhodnutí, neboť takový závěr s sebou zároveň přináší příznivé procesní důsledky pro člena statutárního orgánu v případě, kdy se žalobci nepodaří prokázat skutečnost, že dotčený člen nejednal v dobré víře. V souladu s tímto závěrem tak dotčený člen statutárního orgánu společnosti není povinen svou dobrou víru prokazovat, neboť mu stále svědčí vyvratitelná právní domněnka dobré víry v § 7 OZ.⁴⁹

Druhým znakem pravidla je požadavek na informované jednání. Posouzení, zda člen statutárního orgánu společnosti jednal informovaně, bude záležet vždy na okolnostech konkrétního případu. Informovanost člena však nelze považovat za absolutní, bude se však

---

⁴⁷ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 418.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž s. 417- 418.

jednat o informace, „[...] které byly v daném čase a místě ve vztahu k posuzovanému podnikatelskému rozhodnutí rozumně dostupné.“⁵⁰

Informovaností se zabýval i Nejvyšší soud, když v rozsudku ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015, uvedl že jednatel společnosti s ručením omezeným je „[...] povinen jednat při výkonu své funkce [...] s potřebnými znalostmi, a tedy i informovaně, tj. při konkrétním rozhodování využít rozumně dostupné (skutkové i právní) informační zdroje a na jejich základě pečlivě zvážit možné výhody i nevýhody (rozpoznatelná rizika) existujících variant podnikatelského rozhodnutí [...]. Splnění této povinnosti je ovšem nezbytné posuzovat z pohledu ex ante, tj. prizmatem skutečností, které jednateli byly či při vynaložení příslušné péče [...] mohly a měly být známy v okamžiku, v němž dotčená podnikatelská rozhodnutí učinil [...].“⁵¹

Třetí znak podnikatelského úsudku představuje povinnost člena statutárního orgánu jednat v obhajitelném zájmu společnosti. Obhajitelný zájem představuje poměrně širokou kategorii, jejíž obsah pojmu však není zcela jasný. S ohledem na fikční teorii není totiž zřejmé, zda zákon vyžaduje jednání v zájmu společnosti samotné či jednání v zájmu samotných společníků. S přihlédnutím ke skutečnosti, že zájmy jednotlivých společníků mohou být často značně rozličné, však lze předpokládat, že členové statutárního orgánu obchodní společnosti jsou povinni sledovat zájmy společnosti jako takové. V případě soudního přezkumu by se však soudy měli omezit toliko na takových rozhodnutí, která nemohla sledovat žádný obhajitelný zájem společnosti.⁵² Případné posouzení, zda člen statutárního orgánu jednal v obhajitelném zájmu společnosti, bude záležet vždy na konkrétní situaci, ve které se společnost nachází. Bude-li společnost oscilovat na hraně úpadku, nepochybně bude zájem společnosti posuzován odlišně, nežli tomu bude v případě fungující společnosti. Lze mít za to, že v takovém případě bude primárním zájmem společnosti jejímu úpadku zabránit a to prostřednictvím opatření, která budou zmíněna v následující podkapitole a která povedou k uspokojení věřitelských pohledávek.

Z výše vymezené kategorizace by bylo nasnadě konstatovat, že předmětem soudního přezkumu ohledně splnění podmínek aplikace podnikatelského úsudku jsou dobrá víra, informovanost a obhajitelný zájem, přičemž je zohledňována i povinnost loajality jednajícího člena statutárního orgánu jakožto druhého segmentu péče řádného hospodáře. Daniel Borsík však takovou kategorizaci shledává nesprávnou a považuje zákonnou formulaci za nezdařilou.

---

⁵⁰ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 419.

⁵¹ Rozsudek ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015.

⁵² LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 421-422.

Primárně považuje požadavek loajality v § 51 odst. 1 ZOK za nadbytečný, neboť jedná-li člen statutárního orgánu v obhajitelném zájmu společnosti, jedná loajálně, což znamená, že oba pojmy obsahově splývají. Dále má za to, že dobrá víra, jakožto subjektivní kategorie, figuruje jako primární a nadřazený předpoklad aplikace podnikatelského úsudku, neboť ji lze objektivně prokázat pouze z konkrétních vnějších okolností, kterými jsou informovanost a obhajitelný zájem jeho rozhodování. Má za to, že v dobré víře nebude člen statutárního orgánu, který věděl, případně vědět měl a mohl, že jedná bez informací nebo proti zájmům obchodní společnosti.⁵³

V případě, kdy by byla taková argumentace shledána jako správná, pochybnosti ohledně vzájemného vztahu § 7 OZ a § 52 odst. 2 ZOK by byly odstraněny. Lze se totiž domnívat, že by v případě D. Borsíkem nabízeného řešení byla na místě aplikace kolizního pravidla *lex specialis derogat legi generali*, což znamená, že úprava v § 52 odst. 2 ZOK je ve vztahu speciality k § 7 OZ. Předmětem soudního přezkumu by tak byla dobrá víra člena statutárního orgánu, kterou bude v souladu s § 52 odst. 2 ZOK prokazovat dotčený člen statutárního orgánu prostřednictvím skutečností, které budou svědčit o tom, že jednal informovaně a v obhajitelném zájmu společnosti. Nelze však souhlasit s tvrzením, které slučuje požadavek loajality s povinností člena statutárního orgánu jednat v obhajitelném zájmu obchodní společnosti, neboť povinnost loajality představuje jednu ze dvou částí pravidla péče řádného hospodáře, nikoliv však dílčí část požadavku řádné péče. Obsah těchto pojmů by tak měl být zpravidla odlišný, ačkoliv lze i připustit, že mohou nastat případy, kdy se budou tyto pojmy vzájemně prolínat.⁵⁴ D. Borsíkem uvedený výklad tak představuje zajímavou, avšak současně spíše i ojedinělou argumentaci. Ačkoliv činí úpravu přezkumu péče řádného hospodáře prostřednictvím pravidla podnikatelského úsudku srozumitelnější, obsahuje nedostatky, které takovou argumentaci oslabují.

Nakonec je zapotřebí také zmínit další důležitý aspekt pravidla podnikatelského úsudku a to konkrétně skutečnost, že pravidlo podnikatelského úsudku se vztahuje výhradně na rozhodnutí učiněná v rámci podnikatelského rozhodování. Podnikatelským rozhodnutím zpravidla bude takové rozhodnutí, které má vazbu na podnikání společnosti a řeší otázky hospodářského významu, zejména tedy rozhodnutí v rámci obchodního vedení společnosti. Povahu podnikatelského rozhodnutí však může mít i rozhodování o personálních otázkách či organizaci výroby.⁵⁵ Rozlišení, zda se jedná či nejedná o podnikatelské rozhodnutí, však často bude záležet na posouzení okolností daného případu. Zásadně se pak bude jednat

---

⁵³ BORSÍK: Péče řádného hospodáře..., s. 201.

⁵⁴ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. Zákon o obchodních korporacích..., s. 422-424.

⁵⁵ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. Zákon o obchodních korporacích..., s. 417.

o vědomá rozhodnutí člena statutárního orgánu konat. Rozhodne-li se člen statutárního orgánu zůstat nečinný a byla-li nečinnost projevem rozhodnutí přijatého v náležitém rozhodovacím procesu, pak se v takových případech pravidlo podnikatelského úsudku uplatní. Naopak tomu bude v případě, kdy člen statutárního orgánu společnosti žádné rozhodnutí nepřijal, přičemž jeho pasivita nebyla projevem náležitého podnikatelského rozhodnutí.⁵⁶

Na základě výše zjištěných závěrů tak lze shrnout, že koncept podnikatelského úsudku představuje pravidlo správného rozhodovacího procesu, které hodnotí nikoli z hlediska následků, které v důsledku jednání člena statutárního orgánu nastaly, ale z hlediska okolností, které jednání předcházely. Pravidlo tak poskytuje jednajícímu členu ochranu před rizikem, které vyplývá podnikatelského rozhodování. Určité pochybnosti však zůstávají ohledně vzájemného vztahu § 7 OZ a § 52 odst. 2 ZOK. V určitém směru zajímavou se zdá být úvaha D. Borsíka, který argumentuje, že podstatou pravidla podnikatelského úsudku je prokázání dobré víry jednajícího člena, kterou bude tento člen prokazovat tak, že jednal informovaně a v obhajitelném zájmu společnosti. Lze však konstatovat, že s ohledem na shodu v odborné literatuře nadále platí, že dotčený člen statutárního orgánu společnosti je v případě řízení před soudem povinen prokázat, že rozhodnutí bylo přijato v dobré víře, informovaně a v obhajitelném zájmu společnosti, přičemž takové rozhodnutí bylo učiněno s nezbytnou loajalitou. Jednání člena statutárního orgánu pak bude vždy posuzováno optikou objektivizovaného standardu jiné rozumně pečlivé osoby nacházející v obdobném postavení. Výjimečně však mohou nastat situace, kdy nelze spravedlivě po členu statutárního orgánu požadovat, aby byl zatížen důkazním břemenem. Bude se jednat zejména o případy, kdy dotčený člen má omezenou možnost v přístupu k rozhodným informacím.⁵⁷

2.3. Povinnost odvracet úpadek

Péči řádného hospodáře nelze vnímat jako statický pojem. Obsah tohoto pojmu je nutno vnímat zejména v souvislosti s finanční situací obchodní společnosti. Bude-li se společnost nacházet ve finančních problémech, nároky na řádnou správu společnosti budou rozdílné, nežli je tomu v případě prosperující společnosti. Nebude-li tak člen statutárního orgánu postupovat v souladu s péčí řádného hospodáře, vystavuje se nepříznivým důsledkům plynoucím z jejího porušení. Je nepochybné, že součástí této péče je nejen povinnost budoucí

---

⁵⁶ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 417.

⁵⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1 vydání. C. H. Beck, 2013. s. 140.

úpadek zachytit a vyhodnotit, ale také mu přecházet a odvracet jej.⁵⁸ Z toho důvodu bude poslední část této kapitoly zaměřena na požadavky spojené s obdobím, které samotnému úpadku předchází a možnostmi, kterými lze takové období překonat, a to až do okamžiku, kdy bude v důsledku nastalého úpadku aktivována povinnost podat insolvenční návrh.

Důležitým předpokladem k řešení nastalého problému je vědomost člena statutárního orgánu o okolnostech, že se společnost nachází ve stavu hrozícího úpadku. Jedná se o okamžik, kdy člen statutárního orgánu věděl nebo vědět měl a mohl, že se obchodní společnost nachází v úpadku. Je tak zřejmé, že vědomost o hrozícím úpadku je úzce svázána s kvalitou péče dotčeného člena statutárního orgánu. Člen statutárního orgánu, který jedná v souladu s péčí řádného hospodáře, zcela nepochybně zaznamená problémy s ekonomickou situací společnosti. Prostředky, kterými lze problémy identifikovat, mohou být například již zmíněné insolvenční testy. Člen statutárního orgánu tak nemůže jednat s péčí řádného hospodáře, aniž by si nebyl vědom hrozícího úpadku.⁵⁹ Posouzení, zda dotčený člen o hrozícím úpadku věděl či vědět měl a mohl, pak bude zkoumáno opět prostřednictvím zmíněno objektivizovaného standardu jednání dle § 52 odst. 1 ZOK, konkrétně jako okamžik, kdy by jiná osoba v obdobném postavení jednající s péčí řádného hospodáře tuto skutečnost zjistila.⁶⁰

Nastane-li stav hrozícího úpadku, je člen statutárního orgánu povinen učinit veškerá opatření, která lze považovat za potřebná a rozumně předpokladatelná za účelem jeho odvrácení.⁶¹ Způsobů, kterými lze hrozící úpadek odvrátit, se nabízí hned několik a vždy bude záležet na okolnostech konkrétního případu. Dozví-li se však člen statutárního orgánu kapitálové společnosti o hrozícím úpadku, je povinen bez zbytečného odkladu od získání této vědomosti dle § 182 ZOK, respektive dle § 403 odst. 2 ZOK, svolat valnou hromadu této společnosti kde zároveň navrhne její zrušení, případně jiné vhodné opatření. Vhodným opatřením pak může být například analýza výkonnosti podniku, omezení ztrátového provozu, zajištění odborného poradenství v oblasti krizového řízení či zastavení podezřelých operací v rámci provozu podniku.⁶² Dále lze také zmínit snižování nákladů, prodej nepotřebného majetku, individuální dohody o odložení splatnosti s věřiteli či úvěrové financování.⁶³

---

⁵⁸ HAVEL: Úpadková situace dlužníka..., s. 26.

⁵⁹ VRBA, Milan, ŘEHÁČEK, Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*, 2012, roč. 20, č. 10, s. 362.

⁶⁰ SLIWKA, David. *Odpovědnost členů orgánů obchodních korporací a insolvence, diplomová práce*, Brno, Masarykova univerzita, Fakulta právnická, 2017, 90 s., Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Jarmila Pokorná, CSc. s. 36.

⁶¹ BOGUSKÝ, Pavel. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*, 2013, roč. 2013, č. 11-12, s. 315.

⁶² ALEXANDER, Juraj. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 583.

⁶³ HAVEL: Úpadková situace dlužníka ..., s. 26.

Provedená opatření je však vždy nutné posuzovat v souladu s pravidlem podnikatelského úsudku, nikoliv v závislosti na výsledku takových opatření, ale s ohledem na skutečnost, zda mohl dotčený člen rozumně předpokládat, že přijatá opatření povedou k odvrácení úpadku, a to opět optikou § 52 odst. 1 ZOK.⁶⁴

S ohledem na výše nabídnutý výklad lze shrnout, že člen statutárního orgánu společnosti je povinen při výkonu své funkce jednat s péčí řádného hospodáře v každém aspektu svých činností bez ohledu na stav, ve kterém se společnost nachází. Náležitou péčí musí vynaložit zejména v souvislosti s vyhodnocováním hrozícího úpadku a případnými možnostmi jeho řešení. Shledá-li nebezpečí úpadku, je povinen za účelem jeho odvrácení přijímat rozhodnutí informovaná, která budou činěna výhradně v zájmu této společnosti. Důkladně by se měl také zabývat efektivitou přijatého rozhodnutí a důsledky, které může vyvolat. Selže-li, hrozí nebezpečí, že jeho jednání bude posouzeno jako jednání v rozporu s péčí řádného hospodáře, což může vést k jeho deliktní odpovědnosti dle § 62 a § 68 ZOK, případně vzniku povinnosti k náhradě škody dle § 99 InZ. Právě těmto výše zmíněným institutům pak bude věnována pozornost v druhé polovině této práce.

---

⁶⁴ ALEXANDER, Juraj. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 583.

3. Vydání prospěchu při úpadku společnosti

První z úpadkových deliktů, o kterých bude v druhé polovině práce pojednáno, upravuje zákon o obchodních korporacích v § 62. Konstrukce předmětného ustanovení je založena na povinnosti člena statutárního orgánu korporace vydat prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, případně jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to za období 2 let zpětně před právní mocí rozhodnutí o úpadku, pokud věděl nebo měl a mohl vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné. To vše za podmínky, že v insolvenčním řízení bylo rozhodnuto o úpadku na základě návrhu jiné osoby než dlužníka a zároveň k vydání tohoto prospěchu bude insolvenčním správcem vyzván.

Předmětné ustanovení si klade za cíl postihovat ty členy, kteří svým jednáním, byť i jen částečně, zapříčinili úpadek společnosti. Jedná se tak o sankci majetkového charakteru.⁶⁵ Na druhou stranu má předmětná úprava plnit i motivační funkci, neboť má podněcovat odpovědné členy statutárního orgánu společnosti k aktivnímu přístupu řešení úpadkové situace a tím tak i odvrácení dalších nepříznivých následků.⁶⁶ Právní úprava předpokládá řadu podmínek, z nichž některé mohou vyvolávat při jeho aplikaci značné potíže, a právě o těchto podmínkách bude pojednáno v následujících podkapitolách. Z důvodu výše poskytnutého výkladu k otázkám úpadku a pravidlům péče statutárního orgánu nebude následující část práce tyto aspekty již dále rozvádět.

3.1. Insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka

„Bylo-li v insolvenčním řízení zahájeném na návrh jiné osoby než dlužníka podle jiného právního předpisu [...].“⁶⁷ Hned úvodní část probíraného ustanovení v sobě zahrnuje otázku, jakým způsobem lze tuto podmínku vykládat. Není pochyb, že jiným právním předpisem má zákon na mysli insolvenční zákon. K podání insolvenčního návrhu je oprávněn dlužník nebo jeho věřitel. Dále je zřejmé, že zákon předpokládá insolvenční řízení zahájené na návrh věřitele dlužníka, v kontextu práce obchodní společnosti. Je však otázkou, jak uvedenou podmínku interpretovat v případě, kdy se společnost stane v důsledku přistoupení k řízení dle § 107 InZ odst. 1 InZ dalším insolvenčním návrhovatelem.

---

⁶⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 394.

⁶⁶ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 547.

⁶⁷ § 62 odst. 1 ZOK.

Dle názoru Zdeňka Krčmáře, předsedy senátu Nejvyššího soudu, se postih dotčených členů předvídaným postupem dle předmětného ustanovení v tomto případě neprosadí, neboť „[...] se odměňuje aktivita orgánů obchodní korporace (členů těchto orgánů) při řešení úpadku nebo hrozícího úpadku obchodní korporace.“⁶⁸ Takový výklad považuje za vhodný, neboť podporuje aktivní přístup členů orgánu směrem k insolvenčnímu řízení. Takto rozšiřující výklad je však na místě odmítnout. Nelze sdílet názor, který v takovém postupu statutárního orgánu shledává aktivní přístup k řešení nastalého problému. Takový výklad naopak dává tomuto orgánu prostor k oddalování insolvenčního řízení s tím, že bude-li z okolností zřejmé, že bude o úpadku soudem rozhodnuto, přistoupí k insolvenčnímu návrhu a tím tak odvrátí i hrozící následky. Nabídnutým výkladem tak dochází k popření motivační funkce ustanovení a poskytuje tak členu orgánu jednoduchou procesní obranu. S ohledem na výše zmíněné argumenty tak lze nabídnutý výklad předmětného ustanovení považovat za výklad proti jeho smyslu a účelu, tedy jako výklad nesprávný.

Předpokládaný motivační prvek se plně prosadí a následky plynoucí z aplikace § 62 ZOK odvrátí jen v případě, kdy obchodní společnost podá insolvenční návrh jako jediná, případně dříve, než jej podá některý z věřitelů. V případě, že insolvenční návrh bude za společnost podán později, nežli návrh věřitelský, na aplikaci předmětného ustanovení již tato skutečnosti mít vliv nebude.⁶⁹ Ke stejnému závěru pak dochází Oldřich Řeháček a Milan Vrba.⁷⁰

3.2. Vázanost prospěchu na právní moc rozhodnutí o úpadku

Další problematický aspekt předmětného ustanovení lze nacházet ve vazbě povinnosti vydat nabytý prospěch na právní moc rozhodnutí o úpadku. Tento požadavek, v zákoně přesně formulován „[...] vydají členové jejich orgánu, [...] prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdrželi, a to za období 2 let zpět před právní mocí rozhodnutí o úpadku, [...]“⁷¹, však může mít za následek, že využitelnost tohoto ustanovení ve prospěch věřitelů společnosti bude prakticky výrazně snížena.⁷²

Důvod, proč se tak lze domnívat, je možné nacházet v existenci potenciální prodlevy při projednání řádného opravného prostředku proti rozhodnutí o úpadku společnosti.

---

⁶⁸ KRČMÁŘ, Zdeněk. Majetkové sankce vůči členům orgánu obchodní korporace v úpadku. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 21.

⁶⁹ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 548.

⁷⁰ VRBA, ŘEHÁČEK: *Nová úprava obchodních...*, s. 362.

⁷¹ § 62 odst. 1 ZOK.

⁷² LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 549.

Rozhodnutí o úpadku vydává insolvenční soud ve formě usnesení. Proti tomuto rozhodnutí, které bylo vydáno na základě věřitelského návrhu dále zákon v § 141 odst. 1 InZ připouští odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy bylo dlužníkovi doručeno do vlastních rukou.⁷³ Insolvenční zákon pak zakotvuje povinnost odvolacího soudu projednat a rozhodnout odvolání podané proti rozhodnutí o úpadku nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy mu bylo předloženo soudem prvního stupně.⁷⁴ Již na první pohled je zřejmé, že časové rozmezí, za které lze po členu statutárního orgánu společnosti žádat prospěch nabytý v souvislosti s výkonem své funkce, se bude s přibývajícím dnem stále více posunovat směrem do budoucna a tím tak bude docházet i k snižování hodnoty prospěchu, který bude možné žádat. To potvrzuje i Z. Krčmář, dle kterého „nelze teoreticky vyloučit, že mezi vydáním rozhodnutí o úpadku (jeho účinností) a právní moci rozhodnutí o úpadku (od které se zpětně počítá lhůta, za kterou lze prospěch požadovat, uplynou i ony dva roky.“⁷⁵ Dle něj si lze výjimečně představit i situace, které mohou být ovlivněny některým z mimořádných opravných prostředků směřujícím proti rozhodnutí odvolacího soudu. Dojde-li na jeho základě ke zrušení rozhodnutí odvolacího soudu, nabude případné pozdější rozhodnutí právní moci se zřetelným časovým odstupem od zahájení insolvenčního řízení.⁷⁶

Dle J. Lasáka tak lze současnou konstrukci považovat za nevyhovující, neboť motivuje dotčené členy statutárního orgánu k oddalování data, od kterého budou povinni vrátit nabytý prospěch.⁷⁷ Napříště se zdá být vhodnější vázat počátek uvedené lhůty k okamžiku zahájení insolvenčního řízení, tedy okamžik, kdy insolvenční návrh věřitele dojde věcně příslušnému insolvenčnímu soudu. Navrhované řešení by tak mohlo přispět k naplnění smyslu a účelu předmětného ustanovení a zamezit tak případným účelovým obstrukcím ze strany dotčených členů statutárního orgánu společnosti.

3.3. Výzva insolvenčního správce

K dalšímu problematickému aspektu aplikace § 62 ZOK lze zařadit dále podmínku výzvy insolvenčního správce k navrácení prospěchu nabytého ze smlouvy o výkonu funkce nabytého plnění, případně jiného prospěchu, který od společnosti člen statutárního orgánu společnosti obdržel. Výzvu je oprávněn insolvenční správce učinit nejdříve dnem právní moci rozhodnutí o úpadku a to současně za předpokladu, že budou splněny veškeré ostatní podmínky

---

⁷³ § 75 odst. 1, 2 InZ, § 138 odst. 1 InZ, § 204 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“).

⁷⁴ § 93 odst. 2 InZ.

⁷⁵ KRČMÁŘ: Majetkové sankce vůči..., s. 22.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 550.

plynoucí z předmětného ustanovení. Povinnost k vydání prospěchu vzniká pouze těm členům statutárního orgánu, které k tomu insolvenční správce vyzval. Členové, kteří nebyli insolvenčním správcem vyzváni, takovou povinnost nemají.⁷⁸ Insolvenční správce je oprávněn vyzvat také bývalé členy statutárního orgánu, opět za předpokladu splnění všech ostatních zákonných podmínek. Při posuzování, zda přijmout rozhodnutí k vymáhání prospěchu vůči konkrétnímu členu statutárního orgánu, je insolvenční správce povinen postupovat svědomitě a s odbornou péčí, neboť v případě, kdy budou splněny veškeré předpoklady pro postup dle § 62 odst. 1 ZOK, avšak dotčené členy k vydání prospěchu nevyzve, vystavuje se případným negativním důsledkům v podobě vzniku povinnosti k náhradě škody ve smyslu § 37 odst. 1 InZ.⁷⁹

Formální požadavky pro výzvu samotnou však zákon neurčuje. Insolvenční správce tak může zvolit postup, který považuje v konkrétní situaci za nejvhodnější. V případě, že vyzvaní členové statutárního orgánu odmítnou na výzvu insolvenčního správce požadovaný prospěch dobrovolně vydat, lze pro účely následného soudního řízení doporučit, aby výzva byla učiněna takovým způsobem, který bude dokladat, že se dotčený člen měl možnost mít s takovou výzvou seznámit, neboť samotnou výzvu je nutno považovat za jeden z předpokladů vzniku nároku dle § 62 ZOK.⁸⁰

3.4. Povaha vymáhaného prospěchu

Určité problémy dále vyvolává otázka povahy vymáhaného prospěchu a zejména jeho dalšího osudu v případě, kdy bude insolvenčním správcem úspěšně vymožen. Prospěchem, který lze požadovat, bude zejména plnění, které dotčený člen získal v souvislosti se smlouvou o výkonu funkce, ať již peněžité nebo nepeněžité povahy. Kromě takového plnění však zákon zakotvuje povinnost vydat i jiný prospěch, který od společnosti tento člen obdržel, čímž má zákon na mysli pravděpodobně plnění dle § 61 ZOK.⁸¹ Konečně zákon stanovuje povinnost tohoto člena nahradit získaný prospěch v penězích, není-li vydání prospěchu již možné. Vyžadovaný prospěch tak lze obecně označit za sankci majetkového charakteru vymezující maximální možnou výši prospěchu, který lze požadovat. Insolvenční správce je tak oprávněn vyzvat dotčeného člena k vydání jak veškerého prospěchu ze smlouvy o výkonu funkce,

---

⁷⁸ LASÁK, Jan. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 549.

⁷⁹ VRBA, ŘEHÁČEK: *Nová úprava obchodních...*, s. 362.

⁸⁰ KRČMÁŘ: *Majetkové sankce vůči...*, s. 22-23.

⁸¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních...*, s. 157. Zaznívají však názory, že ustanovení nelze rozšiřovat na plnění, která jsou poskytována v rámci jiného právního vztahu, například v případě vyplacené mzdy v rámci pracovněprávního vztahu. K tomu srov. VRBA, ŘEHÁČEK: *Nová úprava obchodních...*, s. 362.

případně jiného prospěchu, který od společnosti obdržel, tak i k jeho poměrné části. Není však podmínkou, aby prospěch, který člen od společnosti v předmětném období získal a následně byl vyzván k jeho vrácení, byl nabyt přímo v době, kdy společnosti hrozil úpadek.⁸²

Další důležitý a poměrně neřešený aspekt předmětné úpravy představuje osud insolvenčním správcem vymoženého plnění. Jak bylo již výše zmíněno, cílem úpravy je nejen motivace členů statutárního orgánu společnosti k řádnému výkonu své funkce prostřednictvím hrozící sankce, ale i ochrana věřitelů této společnost. Lze soudit, že nárok na vydání prospěchu vzniká obchodní společnosti a to pouze v případě splnění všech předpokladů plynoucích z § 62 ZOK. Tento nárok pak dle komentářové judikatury koncepčně nejbližší odpovídá nároku z bezdůvodného obohacení.⁸³ Dle Z. Krčmáře však aktivní legitimace k vymáhání požadováno prospěchu svědčí výhradně insolvenčnímu správci bez ohledu na skutečnost, zda je osobou s dispozičním oprávněním či nikoliv, což odůvodňuje pravděpodobným střetem zájmů mezi společnostmi a členy jejího statutárního orgánu v případě opačného závěru.⁸⁴

Samotné řízení o vydání prospěchu pak bude probíhat v intencích občanského soudního řádu, neboť se jedná o „jiný spor“ dle § 159 odst. 2 InZ. Bude-li v něm insolvenční správce úspěšný, je žalovaný člen na základě pravomocného rozhodnutí soudu plnění vydat ve prospěch majetkové podstaty, neboť se jedná o pohledávku společnosti za členem orgánu ve smyslu § 206 odst. 1 písm. h) InZ. Argumenty pro takový závěr lze dále nalézt v zákonné definici majetkové podstaty, která je charakterizována jako „majetek určený k uspokojení věřitelů“⁸⁵, případně také v zásadách insolvenčního řízení, konkrétně v zásadě co nejvyššího možného uspokojení věřitelů nebo v úloze insolvenčního správce, jako zvláštního subjektu insolvenčního řízení, kterou je povinnost vykonávat svou funkci tak, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší možné míře. Lze se tak domnívat, že vydaný prospěch by měl být *de lege lata* součástí majetkové podstaty, neboť se jedná o majetek nabytý průběhu insolvenčního řízení ve smyslu § 205 odst. 2 InZ.

3.5. Vydání prospěchu při úpadku v návrhu novely zákona o obchodních korporacích

Neuplynuly téměř čtyři roky od účinnosti zákona o obchodních korporacích a Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „Ministerstvo“) zpracovalo a předložilo dne 10. 2. 2017 rozsáhlý návrh novely tohoto zákona. Cílem novely měla být snaha o odstranění nedostatků,

⁸² KRČMÁŘ: Majetkové sankce vůči..., s. 23.

⁸³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu...*, s. 394.

⁸⁴ KRČMÁŘ: Majetkové sankce vůči..., s. 22. K tomu srov. § 229 odst. 3 InZ.

⁸⁵ § 2 písm. e) InZ.

keré na základě aplikační praxe vyvstaly. S ohledem na končící volební období však návrh novely nebyl vládou již projednán. V právě probíhajícím volebním období však Ministerstvo předložilo dne 23. 2. 2018 opětovně návrh novely tohoto zákona a to v podstatné míře v nezměněné podobě a se stejným cílem jako návrh ze dne 10. 2. 2017.⁸⁶ Dne 6. 6. 2018 pak Vláda ČR usnesením schválila návrh novely s úpravami podle připomínek obsažených ve stanovisku Legislativní rady vlády a uložila ministru spravedlnosti povinnost vypracovat konečné znění vládního návrhu zákona. Novelou navrhované změny by se tak měly významně dotknout také úpadkových deliktů obsažených v § 62 a 68 ZOK. Dle důvodové zprávy k návrhu je jeho cílem „[...] odstranit stávající nedostatky právní úpravy, jako jsou nedůvodné rozdíly mezi jednotlivými skutkovými podstatami tzv. úpadkových deliktů, výkladové nejasnosti, duplicita, komplikovanost některých institutů, jakož i nedostatky z hlediska systematiky právní úpravy.“⁸⁷

Návrh novely zákona pro příště navrhuje dosavadní § 62 ZOK zrušit a nahradit obsahově obdobnou úpravou promítnutou v § 66 odst. 1 písm. a) návrhu novely a to následovně:

„§ 66

(1) Přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce

*a) rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení, jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka; není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích. [...]*⁸⁸

Novela v druhém odstavci dále stanovuje povinnost podat návrh také v případě, že tak navrhne věřitelský výbor. Insolvenční správce může podání návrhu a vedení řízení však podmínit složením přiměřené zálohy ze strany věřitelů. V případě úspěšného řízení pak vzniká věřitelům, kteří zálohu poskytl, pohledávka za majetkovou podstatou. Nakonec třetí odstavec navrhované novely označuje takové řízení jako incidenční spor.

---

⁸⁶ ANONYM. Ministerstvo spravedlnosti připravilo k legislativnímu projednání návrh novely zákona o obchodních korporacích. *Právní rozhledy*, 2018, roč. 26, č. 12, I. - II.

⁸⁷ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech* [online]. apps.odok.cz, 11. června 2018 [cit. 17. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

⁸⁸ Tamtéž.

Záměrem zamýšleného návrhu je zpřehlednění a zefektivnění stávající úpravy a to tak, aby představovala jednoduchý a zejména funkční institut. Již na první pohled je zřejmé, že se návrh snaží reagovat na veškeré výše vytýkané nedostatky. Oproti stávající úpravě však dochází k omezení osobního rozsahu ustanovení, neboť se nově týká výhradně členů statutárního orgánu korporace. Takové omezení důvodová zpráva vysvětluje zejména tím, že je to právě činnost těchto členů, která vede k úpadku.⁸⁹

Nově návrh přidává další předpoklad ke vzniku nároku a to rozhodnutí insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku. Není však jasné, z jakých důvodů byla tato konstrukce zvolena. Důvodová zpráva k tomuto předpokladu totiž ničeho neuvádí. Návrh novely dále mění okamžik, od kterého lze počítat období 2 let. Namísto právní moci rozhodnutí o úpadku, se nově navrhuje navázat tento okamžik ke dni zahájení insolvenčního řízení, tedy k okamžiku, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu, což lze považovat za krok správným směrem. Naopak z textu ustanovení byla vypuštěna výzva insolvenčního správce k vydání požadovaného prospěchu, což lze považovat opět za vhodný krok s ohledem na téměř jistou neochotu těchto členů k dobrovolnému vydání prospěchu. Insolvenční správce, jako jediná aktivně legitimovaná osoba, je tak oprávněn bez vyzvání podat návrh k insolvenčnímu soudu. V případě úspěšného řízení se pak takto vymožený prospěch stává již bez pochyb součástí majtkové podstaty společnosti.

V neposlední řadě pak návrh řízení o vydání prospěchu výslovně označuje jako incidenční spor. Zdá se však, že takové řešení není zcela dostačující. Insolvenční zákon označuje za incidenční spory pouze takové spory, které jsou vyvolané a projednávány v insolvenčním řízení a současně pokud tak stanoví insolvenční zákon. Insolvenční zákon pak dále v § 159 odst. 1 vyjmenovává taxativní výčet incidenčních sporů. Dalo by se uvažovat, že takový spor lze podřadit pod písmeno h) téhož ustanovení. Takové řešení však není na místě, neboť v souladu se zákonnou definicí incidenčního sporu a komentářovou literaturou, dle které „*mezi incidenční spory nepatří spory, kterými insolvenční správce vymáhá zaplacení dlužnickových pohledávek ve prospěch majtkové podstaty.*“⁹⁰ Na základě výše zmíněného tak nelze bez současné novelizace insolvenčního zákona v tomto ohledu nabídnuté řešení považovat za dostatečné a přijmout jej tak zcela bez výhrad.

---

⁸⁹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech* [online]. apps.odok.cz, 11. června 2018 [cit. 17. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

⁹⁰ ERBSOVÁ, Hana. In HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář...*, s. 646.

S ohledem na cíle, které si návrh klade a s přihlédnutím k nejasnostem, které stávající úprava vyvolává, lze konstatovat, že návrh novely zákona o obchodních korporacích se poměrně zdařile snaží tyto nejasnosti řešit a má potenciál do budoucna předmětnou úpravu učinit přehlednější a zároveň schopnou naplnit cíle, které se od této úpravy očekávají. Na druhou stranu je však nutné vytknout nedostatky ve vazbě na právo insolvenční.

4. Ručení člena statutárního orgánu při úpadku obchodní společnosti

V pořadí druhým úpadkovým deliktem, o němž bude v práci pojednáno, je institut ručení členů statutárního orgánu při úpadku obchodní korporace. Úprava tohoto institutu je obsažena v § 68 ZOK. Zákon zde umožňuje soudu na návrh insolvenčního správce nebo věřitele obchodní korporace rozhodnout, že člen, případně bývalý člen, jejího statutárního orgánu ručí za splnění jejich povinností, jestliže bylo rozhodnuto o úpadku této korporace a současně tento člen v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem odvrácení hrozícího úpadku vše potřebné a rozumně předpokladatelné, přestože o hrozícím věděl nebo vědět měl a mohl. Předmětná úprava se však nevztahuje na členy, kteří byli do své funkce ustanoveni za účelem odvrácení hrozícího úpadku a kteří svou funkci vykonávali s péčí řádného hospodáře.

Jak uvádí důvodová zpráva, předlohou předmětné úpravy byl zákonodárci zahraniční institut wrongful trading.⁹¹ Jedná se o britský koncept, který předpokládá možnost soudu na návrh likvidátora uložit členovi správní rady, která je obdobou statutárního orgánu, povinnost přispět soudem určenou částkou do majetkové podstaty v případě, že neučiní vše potřebné a rozumně předpokladatelné tak, aby nedocházelo k nedůvodné škodě věřitelů.⁹² Výše částky, kterou může soud uložit dotčeným členům k zaplacení, by pak měla odpovídat částce, o níž se majetek společnosti v důsledku jejich jednání snížil. Smysl předmětné úpravy tak lze hledat v kompenzaci této škody prostřednictvím rozšíření majetkové podstaty společnosti, která bude následně rozdělena mezi její věřitele.⁹³ Naproti tomu česká úprava v § 68 ZOK zavádí určitou dvoukolejnou úpravu, v jejímž důsledku vznikají poměrně dva odlišné instituty. Oba však plní především sankční funkci, neboť zákon nevyžaduje příčinnou souvislost mezi jednáním, které porušuje péči řádného hospodáře a újmu, která věřitelům v důsledku takového jednání vznikla.⁹⁴

Jak již bylo zmíněno, z porovnání české a britské právní úpravy je zřejmé, že se právní úprava v § 68 ZOK značně odlišuje od své avizované britské předlohy a vytváří do jisté míry odlišné instituty, které vyvolávají řadu otázek a pochybností ohledně jejich aplikace v praxi. S ohledem na již výše poskytnutý výklad k rozhodnutí o úpadku a standardům péče statutárního

---

⁹¹ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 56.

⁹² INSOLVENCY ACT SECTION 214 [online]. legislation.gov.uk, [cit. 19. srpna 2018] Dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/214>.

⁹³ BOGUSKÝ. Ručení členů statutárního..., s. 317.

⁹⁴ KRUPČÍK, Jan. Proč má český wrongful trading do originálu daleko? *Obchodněprávní revue*, 2017, roč. 9, č. 1, s. 11.

orgánu tak bude následující část práce zaměřena zejména na problematiku obou aktivně legitimovaných osob a problematice jeho provázanosti s právem procesním. Nakonec pak bude věnována pozornost jeho podobě v návrhu novely zákona o obchodních korporacích.

4.1. Věcná legitimace věřitele

První ze dvou osob oprávněných k podání návrhu na založení ručení proti členu statutárního orgánu je věřitel této obchodní společnosti. V případě, že budou naplněny veškeré zákonné předpoklady, může na návrh konkrétního věřitele příslušný soud konstitutivním rozhodnutím založit ručitelský závazek žalovaného člena statutárního orgánu. Z textu zákona je patrné, že se jedná se o oprávnění soudu, nikoli však o jeho povinnost. Bude tak vždy záležet na uvážení soudu, zda jednání člena představovalo natolik závažné porušení péče řádného hospodáře, aby svým rozhodnutím založil jeho ručitelský závazek. Na druhou stranu však není zřejmé, zda tak lze učinit pouze ve vztahu k žalujícímu věřiteli nebo všem věřitelům této společnosti.

Rozhodne-li se věřitel svůj nárok soudně vymáhat, musí si být vědom skutečnosti, že oprávnění soudu navrhnout založení ručitelského závazku je s ohledem na akcesoritu ručitelského závazku do značné míry omezeno. Vznik ručení totiž předpokládá dle § 2019 odst. 1 NOZ platný dluh dlužníka. V případě konkursu však pohledávky dle § 311 InZ v části, ve které nebyly uspokojeny, zanikají. V takovém případě lze ručitelský závazek založit nejpozději do právní moci usnesení rejstříkového soudu o výmazu obchodní společnosti z obchodního rejstříku.⁹⁵ Stane-li se tak, následnému uspokojení pak v souladu s § 2026 odst. 2 OZ nic nebrání.

Zásadní otázka, na kterou zákon nedává jednoznačnou odpověď a která již byla zmíněna v odstavci prvním, je rozsah takto založeného ručení. První ze dvou v úvahu připadajících možností je založení ručitelského závazku neomezeně k pohledávkám všech věřitelů obchodní společnosti. Takové řešení se však zdá být nepravděpodobné. Argumenty proti tomuto závěru lze nacházet v absenci navazující procesní úpravy, například účinků právní moci rozhodnutí, překážky věci zahájené a rozsouzené či úpravy skupinových žalob. Pokud bychom připustili závěr o ručení ve vztahu k pohledávkám všech věřitelů, rozhodnutí o návrhu prvního navrhovatele by znamenalo překážku věci rozsouzené pro ostatní věřitele. Dle Kláry Hurychové si však lze představit situace, které by v důsledku členy designovaného nekompetentního věřitele, který by svůj nárok neprokázal, ostatním věřitelům znemožnily

---

⁹⁵ VRBA, ŘEHÁČEK: Nová úprava obchodních..., s. 365.

případnou budoucí snahu o založení ručení.⁹⁶ Další argument lze spatřovat ve vázanosti soudu věřitelským návrhem. Není totiž pravděpodobné, aby žalující věřitel navrhoval vznik ručení ve vztahu k ostatním věřitelům, jelikož by tak fakticky snižoval míru svého uspokojení a současně vynakládal náklady na řízení, v jehož důsledku by prospěch získali i ostatní věřitelé, kteří žádné náklady nevyvalovali.⁹⁷

S ohledem na shora uvedené argumenty tak lze soudit, že v případě věřitelského návrhu založí soud ručitelský závazek žalovaného člena za současného naplnění ostatních zákonných podmínek pouze ve vztahu k pohledávkám žalujícího věřitele. Žaluje-li věřitel současně na plnění, rozhodne soud ve druhém výroku o povinnosti k plnění. Získané plnění pak nenáleží do majetkové podstaty společnosti, nýbrž výhradně úspěšnému věřiteli.

Z textu zákona dále nevyplývá podmínka, že by aktivní legitimace věřitele byla nutně spojena s její přihláškou jeho pohledávky v probíhajícího insolvenčního řízení. Věřiteli je tak dána možnost domoci se své pohledávky i přes skutečnost, že z jakéhokoliv důvodu promarnil prekluzivní lhůtu k její přihlášce.⁹⁸ Lze se však domnívat, že vůči nepřihlášeným věřitelům má žalovaný člen právo plnění odepřít v části, ve které by byla pohledávka uspokojena v insolvenčním řízení dle § 2022 OZ. V návaznosti na takto zmíněné skutečnosti vzniká otázka, jaké následky plynou pro člena, který v důsledku soudem založeného ručení věřiteli poskytl plnění. Plní-li někdo na dluh proto, že za něj ručí, stává se v důsledku zákonné subrogace dle § 1937 odst. 2 OZ věřitelem a má právo na vyrovnání toho, co za dlužníka plnila. Bude-li tak dotčený člen plnit na pohledávku věřitele, která je současně přihlášena do insolvenčního řízení, problém nenastává. Bude-li však plnit na pohledávku věřitele, která není v insolvenčním řízení přihlášena, přichází fakticky o možnost domoci se plnění, které věřiteli za společnost poskytl. Na takovém příkladu se však prokazuje, že konstrukce ručitelského závazku se zdá být nevhodná. Zákon na jedné straně sankcionuje dotčeného člena za své nepečlivé jednání, na straně druhé však připouští, aby se stal věřitelem jím uspokojených pohledávek. Lze se domnívat, že se jedná o nezamýšlený následek, který je v rozporu s podstatou předmětné úpravy.

V poměrně nedávné době dále nebyla zřejmá ani odpověď na otázku věcné příslušnosti soudu, který bude o návrhu rozhodovat. Předně je nutné uvést, že spor mezi věřitelem a žalovaným členem neprobíhá v rámci insolvenčního řízení a není tak incidenčním sporem ve

---

⁹⁶ HURYCHOVÁ, Klára. In HURYCHOVÁ, Klára, BORSÍK, Daniel. *Corporate governance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. s. 165.

⁹⁷ KRUPČÍK: Proč má český wronguful..., s. 10.

⁹⁸ VRBA, ŘEHÁČEK: Nová úprava obchodních..., s. 365.

smyslu § 159 odst. 1 InZ, což znamená, že řízení probíhá v intencích občanského soudního řádu. V řadách odborné veřejnosti se bylo možné setkávat s názory podporujícími příslušnost jak soudu okresního, tak i soudu krajského.⁹⁹ Novela občanského soudního řádu zákon č. 296/2017 Sb., která nabyla účinnosti dne 30. 9. 2017, však tuto otázku do budoucna zřejmě vyřešila. Dle novelizovaného znění § 9 odst. 2 písm. h) OSŘ je krajský soud jako soud prvního stupně příslušný rozhodovat spory „[...] ve věcech zákonného ručení při porušení péče řádného hospodáře.“ Komentářová literatura takové spory definuje jako spory mezi členy orgánů korporace „[...] vůči osobám stojícím vně korporace při porušení péče řádného hospodáře.“¹⁰⁰ Ačkoliv ručení dle § 68 ZOK vzniká za splnění zákonem stanovených podmínek až pravomocným rozhodnutím soudu, lze se domnívat, že aplikaci ustanovení o věcné příslušnosti krajského soudu tato skutečnost nebude vylučovat a věcně příslušným soudem tak bude krajský soud.

Na konec této podkapitoly je vhodné se krátce zamyslet nad otázkou, zda lze považovat úpravu věřitelského návrhu za souladnou s principem samotného insolvenčního řízení. Jak bylo výše zmíněno, žalujícímu věřiteli se dostává plnění, ačkoliv je současně vedeno kolektivní řízení o nárocích všech věřitelů. To může vést k nežádoucímu výsledku, kterým je zvýhodnění věřitele oproti věřitelům ostatním. Ostatně stejné úvahy plynou i ze závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace k výše zmiňované novele, která dodává, že takové řešení „[...] může vést k velmi nespravedlivým výsledkům: vždy bude zvýhodněn věřitel, který bude příslušným členem orgánu uspokojen jako první; u ostatních věřitelů hrozí, že se svého práva nebudou moci fakticky domoci (nedostatek majetku na straně člena orgánu). Přestože se zbývající věřitelé budou moci ve vyšší míře (o to, co získal věřitel od člena statutárního orgánu) uspokojit z majetkové podstaty obchodní korporace, majetkové uspořádání nebude ideální; nejrychlejší věřitel je oproti zbývajícím věřitelům stále zvýhodněn (na rozdíl od situace, kdy by plnění od člena statutárního orgánu připadlo do majetkové podstaty upadnuvší obchodní korporace) [...]“.¹⁰¹ Otázkou však zůstává, zda nelze takové řízení v souladu s § 5 písm. d) InZ vztáhnout na případy, kdy zákon uspokojení věřitele mimo insolvenční řízení dovoluje. Lze však konstatovat, že úprava obsahuje řadu nejasností a není v tomto ohledu příliš zdařilá. *De lege ferenda* se zdá být vhodnější svěřit takové oprávnění

---

⁹⁹ Srov. ALEXANDER, Juraj. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 582. Nebo KRUPČÍK: *Proč má český wronguful...*, s. 10.

¹⁰⁰ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 30.

¹⁰¹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)* [online]. apps.odok.cz, 14. červen 2018 [cit. 20. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

výlučně insolvenčnímu správci tak, aby získané plnění náleželo do majetkové podstaty a následně pak bylo rozděleno ve prospěch všech věřitelů.

4.2. Procesní legitimace insolvenčního správce

Druhou z osob oprávněných k podání návrhu na založení ručitého závazku je insolvenční správce. Ačkoliv právní úprava věřitelské legitimace obsahuje řadu nejasností, úpravu legitimace insolvenčního správce lze snad považovat za ještě méně zdařilou. Zaznívají dokonce názory, dle kterých insolvenčnímu správci takové oprávnění nenáleží. Cílem následujícího výkladu tak bude představit současné názory a legitimaci insolvenčního správce za podpory vhodných argumentů obhájit. V závěru kapitoly pak bude opět krátce věnována pozornost již zmiňovanému návrhu novely zákona, který předpokládá zásadní změnu tohoto institutu.

Příčinu sporu o to, zda insolvenčnímu správci náleží či nenáleží oprávnění k návrhu, lze spatřovat zejména v charakteru postavení samotného správce. Insolvenčního správce totiž obecně nelze považovat za zástupce věřitelů, ani společnosti. V důsledku toho tak vzniká nejistota, jaké pohledávky mohou být insolvenčním správcem ve smyslu § 68 ZOK uplatněny. Dle K. Hurychové je insolvenční správce legitimován výhradně k vlastním pohledávkám, což zdůvodňuje absencí náležité procesní úpravy.¹⁰² Pokud by byl tento výklad shledán správným, zdála by se však výslovná legitimace insolvenčního správce nadbytečnou, neboť správce nelze v takovém případě považovat za nikoho jiného než klasického věřitele. V důsledku tohoto závěru pak Petr Šuk dovozuje, že § 68 ZOK je v části, která insolvenčního správce opravňuje k podání návrhu, ustanovením obsoletním.¹⁰³

S určitým kompromisním řešením pak přichází Juraj Alexander. Konstatuje, že soud rozhoduje na základě návrhu insolvenčního správce pouze o výroku zakládajícím ručení. Věřitelé jsou pak na základě tohoto rozhodnutí oprávněni žalovat dotčeného člena na samotné plnění.¹⁰⁴ Zdá se však, že oba výše zmíněné přístupy plně nezohledňují inspirační zdroj a cíl přijaté právní úpravy. Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích totiž uvádí, že „*právo postupu podle tohoto ustanovení je však dáno nejen likvidátorovi, ale také věřitelům – vždy však pouze v návaznosti na likvidaci korporace, tedy stav, kdy právně zaniká a její dluhy tak zůstávají „viset ve vzduchu.*“¹⁰⁵ Lze usuzovat, že primárním záměrem zákonodárce bylo

¹⁰² HURYCHOVÁ, Klára. In HURYCHOVÁ, Klára, BORSÍK, Daniel. *Corporate governance...*, s. 165.

¹⁰³ ŠUK, Petr. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních...*, s. 195.

¹⁰⁴ ALEXANDER, Juraj. In LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích...*, s. 581-582.

¹⁰⁵ HAVEL: *Zákon o obchodních...*, s. 56.

svěřit legitimaci k podání návrhu především insolvenčnímu správci a to zejména z praktických důvodů, které budou rozebrány v následující části práce.

Podrobným rozбором procesní legitimace insolvenčního správce se zabýval Jan Flídr. Ten se domnívá, že oba předešlé přístupy nepřiměřeně redukuje text zákona a nerespektují vůli zákonodárce, se kterou byla úprava přijata.¹⁰⁶ Jak plyne již z nadpisu podkapitoly, oprávnění insolvenčního správce je nutné posuzovat jako zákonem svěřenou procesní legitimaci. O procesní legitimaci lze dle odborné literatury hovořit v případech, kdy „[...] *konkrétní právní norma umožňuje podat žalobu nebo návrh tomu, kdo jinak dle hmotného práva k tomu legitimován nebyl.*“¹⁰⁷ Zákon tak předmětnou úpravou svěřuje insolvenčnímu správci nad rámec úpravy insolvenčního řízení a péče o majetkovou podstatu další oprávnění. Ačkoliv takové oprávnění směřuje vůči osobám stojícím mimo insolvenční řízení, nepochybně může napomáhat k naplnění jeho účelu. Argumentů svědčících ve prospěch takové konstrukce lze nacházet řadu. Motivem zákonodárce k přijetí úpravy se zdá být snaha o co nejefektivnější řešení vzniklé situace. Nabídnutým výkladem tak dochází k snadnější ochraně věřitelů před navyšováním nákladů, které by museli vynaložit na jednotlivá dílčí řízení a zároveň se tím chrání i omezené zdroje dotčeného člena, které by se v případě sporů s jednotlivými věřiteli rychle vyčerpaly. Současně v takovém řešení lze spatřovat záruku odborného postupu kvalifikovanou osobou, čímž se zvyšuje šance na vyšší uspokojení věřitelů.¹⁰⁸ Další argument, který svědčí ve prospěch insolvenčního správce jako osoby oprávněné k návrhu dle § 68 ZOK, lze nacházet v samotné povaze deliktního jednání člena statutárního orgánu společnosti. V případě, kdy tento člen poruší péči řádného hospodáře, nejedná pouze v rozporu se zájmy konkrétního věřitele, ale všech věřitelů, přičemž v důsledku takového jednání pak dochází ke snížení hodnoty majetkové podstaty určené k rozdělení mezi všechny věřitele.¹⁰⁹ Z tohoto důvodu se zdá být vhodné, že zákon pověřuje insolvenčního správce jak k založení ručitelského závazku, tak i k samotnému vymáhání požadované náhrady.

Výše uvedený závěr pak podporuje tvrzení, že získané plnění náleží do majetkové podstaty společnosti. Důvod, proč se tak lze domnívat, lze seznat z § 205 odst. 4 InZ, který upravuje, že majetek jiných osob než dlužníka patří do majetkové podstaty jen v případech, kdy tak stanoví zákon. Ačkoliv taková skutečnost z úpravy § 68 ZOK není explicitně zřejmá, společně s definicí majetkové podstaty v § 2 písm. e) InZ a současně i cílem předmětné úpravy

---

¹⁰⁶ FLÍDR: Procesní legitimace..., s. 33.

¹⁰⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 57.

¹⁰⁸ FLÍDR: Procesní legitimace..., s. 34-37.

¹⁰⁹ Tamtéž s. 36.

lze dospět k závěru, že tomu tak bude, neboť taková skutečnost implicitně vyplývá z kontextu zákona.¹¹⁰

Lze se tak domnívat, že argumenty ve prospěch legitimace insolvenčního správce znějí přesvědčivěji, nežli ty v neprospěch. Takový závěr pak plně koresponduje s úmyslem, pro který bylo ustanovení do právní úpravy přijato. Lze tak soudit, že insolvenční správce je *de lege lata* oprávněn navrhnout ručení ve prospěch všech dluhů společnosti, plnění pak bude vymáhat ve výši, v jaké byly v insolvenčním řízení pohledávky zjištěny. Získané plnění pak bude vydáno ve prospěch majetkové podstaty.

4.3. Ručení při úpadku v návrhu novely zákona o obchodních korporacích

Shora uvedené aplikační problémy neunikly ani zákonodárci při přípravě zmíněné novelizace zákona o obchodních korporacích. Novela předpokládá sjednocení úpravy § 68 ZOK společně s § 62 ZOK nově pod § 66 předmětné novely. Návětí navrhované úpravy předpokládá podmínky, které jsou společné pro oba obsažené instituty. Úprava § 68 ZOK se pak nově částečně promítá v § 66 odst. 1 písm. b) předmětné novely. Celkově tak úprava zní následovně:

„§ 66

(1) Přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce [...]

b) byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty. [...].“

Z nadepsaného textu návrhu je zřejmé, že předmětné ustanovení doznalo několika změn. Návrh novely zejména vhodně opouští koncepci sankčního ručení, přičemž nově navrhuje s nutnou adaptací převzít francouzský obchodněprávní institut známý jako žaloba na doplnění pasiv. Dle znění důvodové zprávy k návrhu je účelem navrhované úpravy „[...] poskytnout věřitelům obchodní korporace dodatečné prostředky na uspokojení jejich

---

¹¹⁰ Srov. Usnesení Nejvyššího soud ze dne 29. 4. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3031/2009.

pohledávek, kterého se jim v důsledku porušení povinností členy statutárního orgánu nedostává.¹¹¹ K žalobě na doplnění pasiv dále pak uvádí, že „podstatou [...] je, že bylo-li rozhodnuto o řešení úpadku obchodní korporace konkursem, jsou členové statutárního orgánu [...] povinni na základě rozhodnutí soudu doplnit vlastními prostředky nedostatečný majetek společnosti.“¹¹² Novela tak poměrně zdařile reaguje na vytýkané nedostatky dosavadní úpravy a následuje záměr, se kterým, byť nezdařile, byla úprava původně přijata. Osobou oprávněnou tak nově zůstává pouze insolvenční správce, což lze považovat s ohledem na předešlý výklad za změnu pozitivní.

Nově se však zavádí podmínka příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a nedostatečným majetkem, což dosavadní úprava nepředpokládala. Výše plnění, kterou bude žalovaný člen povinen poskytnout do majetkové podstaty společnosti tak bude určena maximálně do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku. S ohledem na skutečnost, že hodnota majetku bude známa až na konci insolvenčního řízení, konkrétně pak z konečné zprávy dle § 302 InZ, bude insolvenční soud o žalobě insolvenčního správce rozhodovat až před koncem insolvenčního řízení. Při určování výše plnění musí soud pečlivě zohlednit, do jaké míry přispělo protiprávní jednání žalovaného člena ke snížení hodnoty majetkové podstaty. Shledá-li, že tento člen svým jednáním způsobil snížení její hodnoty, rozhodne o jeho povinnosti doplnit do majetkové podstaty v rozhodnutí určenou částku. Z takto doplněné majetkové podstaty pak budou přihlášení věřitelé uspokojeni v závislosti na postavení jejich pohledávek v insolvenčním řízení.¹¹³ K označení takového sporu za incidenční pak platí totéž, co bylo již zmíněno v přecházející kapitole.

Lze konstatovat, že návrh novely zákona zdařile reguluje vytýkané nedostatky a má potenciál plnit účel, pro který byla přijímána dosavadní úprava. Vždy však bude také záležet na přístupu insolvenčního správce, který musí důkladně zvažovat, zda v konkrétním případě žalobu na doplnění pasiv podat. Nebude-li postupovat s náležitou péčí, vystavuje se nebezpečí vzniku odpovědnosti k náhradě způsobené škody. Navrhovanou změnu ustanovení však lze označit jako přínosnou s výjimkou neúplné provázanosti s insolvenčním právem.

---

¹¹¹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech* [online]. apps.odok.cz, 11. června 2018 [cit. 17. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

¹¹² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Důvodová zpráva k návrhu zákona...*, Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

¹¹³ Tamtéž.

5. Odpovědnost za škodu způsobenou pozdním podáním insolvenčního návrhu

Posledním deliktem souvisejícím s úpadkem, o kterém bude v práci pojednáno, je odpovědnost člena statutárního orgánu za škodu způsobenou opožděným podáním insolvenčního návrhu. Obecně lze tento institut považovat za další z nástrojů, jejichž prostřednictvím zákon umožňuje věřitelům upadnuvší obchodní společnosti domoci se alespoň částečné náhrady škody, která vznikla nedostatečným uspokojením jejich pohledávek. Cílem úpravy však není pouze ochrana věřitelů před nízkým uspokojením vzniklým v důsledku nepečlivého jednání, ale fakticky i snaha zamezit vzniku nových závazků, které by nevznikly, pokud by bylo insolvenční řízení již zahájeno. Na straně druhé lze opět nacházet podstatu předmětné úpravy v záměru motivovat odpovědné osoby k včasným insolvenčním návrhům, které případně vyloučí jejich přísnou osobní odpovědnost plynoucí v důsledku v případě jejich nepečlivého jednání.¹¹⁴

K funkci a rozsahu náhrady škody dle § 99 InZ se vyjádřil i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne ze dne 30. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2735/2012, kdy sdělil „*Mechanismus vzniku škody je [...] konstruován tak, že protiprávní úkon žalovaných (porušení povinnosti podat včas návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka) vedl ke vzniku škody (je s ní v příčinné souvislosti) spočívající v tom, že žalobce neobdržel v konkursu vedeném na majetek dlužníka na úhradu své pohledávky ničeho (ačkoliv by tomu tak nebylo, kdyby návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka byl podán včas)*.“¹¹⁵ Lze tak pozorovat, že náhrada škody dle § 99 InZ je založena na tzv. diferenční teorii, jejímž účelem je snaha o vyrovnání rozdílu „[...] mezi stavem, který tu je z důsledku existence skutečnosti vyvolávající škodu, a stavem, který by tu byl, pokud by k této skutečnosti nedošlo.“¹¹⁶

Ve zbývající části práce tak bude výklad nejprve zaměřen na obecné podmínky aplikace předmětné úpravy a rozsah náhrady, kterou lze ve prospěch věřitele žádat. Nakonec bude pojednáno k problematice okamžiku vzniku škody a případného promlčení nároku na náhradu způsobené škody, neboť lze s ohledem na judikatorní závěry Nejvyššího soudu tuto problematiku označit za spornou.

---

¹¹⁴ GLATZOVÁ, Vladimíra. Náhrada škody pro pozdní podání insolvenčního návrhu. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 57.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne ze dne 30. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2735/2012.

¹¹⁶ BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 1498.

5.1. Obecně k podmínkám aplikace

Úpravu předmětného občanskoprávního deliktu, jak je také v odborné literatuře¹¹⁷ nazýván, lze nacházet v § 98 a § 99 InZ. Zákon zde stanoví povinnost dlužníka, který je právnickou osobou či fyzickou osobou podnikatelem, podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se se dlužník dozvěděl nebo při náležité péči měl dozvědět o svém úpadku, přičemž nezáleží, zda se nachází v úpadku ve formě platební neschopnosti či předlužení.

Povinnost podat insolvenční návrh mají zákonní zástupci dlužníka, jeho statutárního orgán a likvidátor, jde-li o právnickou osobu v likvidaci. Jel-li těchto oprávněných osob více, přičemž každá z nich může jednat jménem společnosti samostatně, má tuto povinnost každá z nich.¹¹⁸ Důležitý aspekt předmětné úpravy pak představuje kritérium náležité péče a s ním související vědomost o úpadku společnosti. Člen statutárního orgánu je v souladu s péčí řádného hospodáře povinen pravidelně vyhodnocovat hospodářskou situaci společnosti, zejména mít přehled o hodnotě jejího majetku a předpokladu jeho dalšího vývoje. V neposlední řadě ke splnění povinnosti podat insolvenční návrh zákon vyžaduje, aby návrh byl podán věcně příslušnému soud řádně a bez vad.¹¹⁹ Bude-li insolvenční návrh vinou navrhovatele zastaveno, případně návrh odmítnut, povinnost podat návrh není splněna.

Nebude-li povinnost podat insolvenční návrh splněna, ačkoliv úpadek společnosti fakticky nastal, vzniká věřitelům právo žádat po odpovědných osobách náhradu škody nebo jiné újmy, která jim v důsledku porušení této zákonné povinnosti vznikla. Výše náhrady pak spočívá „[...] v rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel.“¹²⁰ Nakonec platí, že člen, který poruší povinnost podat insolvenční návrh, se může zprostit odpovědnosti k náhradě způsobené újmy ve dvou zákonem stanovených situacích, a to konkrétně v případě, kdy prokáže, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení přihlášené pohledávky věřitelem, eventuálně že tuto povinnost nesplnila vzhledem ke skutečnostem, které nastaly nezávisle na její vůli a které nemohla s vynaložením veškerého úsilí odvrátit.

5.2. Škoda nebo jiná újma způsobená opožděným návrhem

---

¹¹⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář...*, s. 344.

¹¹⁸ Tamtéž s. 342.

¹¹⁹ Tamtéž s. 342.

¹²⁰ § 99 odst. 2 InZ.

Chce-li se věřitel úspěšně domáhat úhrady vzniklé újmy způsobené pozdním podáním insolvenčního návrhu, je jeho povinností svoji pohledávku přihlásit nejpozději ve lhůtě k tomu určené do probíhajícího insolvenčního řízení. Věřitelé, kteří tak z jakéhokoliv důvodu neučiní, nárok na úhradu své pohledávky postupem dle § 99 InZ ztrácí. Okruhem osob oprávněných k náhradě újmy se ostatně zabýval i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4269/2014, kde výše uvedený závěr potvrdil konstatováním, že „věřitel, který [...] v propadné přihlašovací lhůtě nepřihlásil pohledávku za dlužníkem do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, nemá podle § 98 a § 99 insolvenčního zákona právo na náhradu škody nebo jiné újmy [...] vůči osobě uvedené v § 98 odst. 2 insolvenčního zákona, která ve smyslu § 98 odst. 1 insolvenčního zákona porušila povinnost podat insolvenční návrh na majetek dlužníka.“¹²¹

Pouze přihlášení věřitelé tak mohou žádat škodu, která spočívá v již zmiňovaném rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší přihlášené pohledávky a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na tuto částku obdržel. Zákonná formulace však není zcela přesná. Ačkoliv tak z textu zákona explicitně nevyplývá, předmětná úprava rozlišuje dvě skupiny věřitelů, přičemž každá z nich je chráněna z odlišného důvodu a před odlišným druhem a rozsahem újmy. První skupinu, označovanou jako staří věřitelé, předmětná úprava chrání před snížením rozsahu uspokojení jejich pohledávek v insolvenčním řízení v důsledku toho, že společnost pokračovala ve své činnosti. Druhou skupinu věřitelů, označovanou jako noví věřitele, chrání z toho důvodu, aby s upadnuvší společností nevstupovali do nových smluvních závazků. Mezníkem, který obě skupiny rozděluje, je okamžik, kdy se člen statutárního orgánu ocitne v prodlení s podáním insolvenčního návrhu. Tento okamžik nastává bez zbytečného odkladu poté, co byl členem statutárního orgánu zjištěn nebo měl být zjištěn úpadek. Takto zvolena zákonná formulace dává takovému členu možnost pokusit se nastalou situaci vyřešit neformálním způsobem, vždy však za řádného zvážení všech skutkových okolností. Lze se však domnívat, že tato prekluzivní lhůta nebude příliš dlouhá.¹²²

První skupinu, staré věřitele, představují osoby, které svoji pohledávku za upadnuvší společností získali dříve, než se tato společnost nacházela v úpadku, respektive člen statutárního orgánu v prodlení s podáním insolvenčního návrhu. Rozsahem nároku na náhradu škody způsobené těmito věřitelům se zabýval ve svém rozsudku ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 29 Odo 1220/2005, i Nejvyšší soud, který shrnul, že „[...] skutečnou škodou [...], jež věřitelům může vzniknout tím, že nebyl podán návrh na prohlášení konkursu, ač se tak mělo stát [...], se

¹²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4269/2014.

¹²² GLATZOVÁ: Náhrada škody..., s. 57.

rozumí rozdíl mezi částkou, již by se věřitelům dostalo na úhradu jejich pohledávek v konkursu, kdyby návrh byl podán včas, a částkou, kterou nakonec na úhradu svých pohledávek obdrželi [...].¹²³ Člen statutárního orgánu je tak povinen nahradit insolvenčnímu věřiteli škodu, která se rovná rozdílu mezi částkou, které by se věřiteli v případě včasného podání insolvenčního návrhu dostalo a částkou, kterou tento věřitel reálně získá v rámci probíhajícího insolvenčního řízení. Nutno však zmínit, že k vyčíslení nároku na náhradu škody na základě tohoto pravidla bude docházet pouze v případě, že žalovaný člen neprokáže důvody, které ho jeho odpovědnosti zprostí.

Naproti tomu noví věřitelé představují skupinu osob, kterým vznikla pohledávka za upadnuvší společností v době, kdy se tato společnost již materiálně nacházela v úpadku a současně členové statutárního orgánu byli v prodlení s povinností podat insolvenční návrh. Výši náhrady škody těmto věřitelům se zabýval i Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1395/2005, když uvedl, že „U věřitelů, jejichž pohledávky vznikly až v době prodlení [...] se splněním povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu, se takovou škodou rozumí rozdíl mezi tím, co dlužníku zbývá splnit věřiteli a částkou, kterou věřitel posléze obdržel v konkursu na úhradu této pohledávky.“¹²⁴ Lze tak shrnout, že noví věřitelé mají nárok na vyrovnání své pohledávky v rozsahu, v jakém nebyly uspokojeny v insolvenčním řízení. Odpovědným členům navíc v těchto případech odpadá jeden ze dvou zákonných liberačních důvodů, neboť nepřipadá v úvahu varianta, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah uspokojení přihlášených pohledávek. Lze totiž předpokládat, že informace o zahájeném insolvenčním řízení by vzniku dalších smluvních závazků zabránila.¹²⁵

5.3. Vznik nároku na náhradu škody a problematika jeho promlčení

V poslední části této práce bude pojednáno o problematice vzniku nároku věřitele na náhradu škody způsobené pozdním podáním insolvenčního návrhu a s tím souvisejícího počátku běhu promlčecí lhůty. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1212/2016, vyslovil následující závěry: „Odpovědnost osob uvedených v § 98 InsZ za porušení povinnosti podat insolvenční návrh je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu založenou na presumpci zavinění, s možností dotčených osob se této odpovědnosti zprostit. Má-li být náhrada škody či jiné újmy [...] poskytnuta v rozsahu odpovídajícím rozdílu mezi výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení zjištěnou v insolvenčním řízení a částkou, kterou

---

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 29 Odo 1220/2005.

¹²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1395/2005.

¹²⁵ GLATZOVÁ: Náhrada škody..., s. 58.

*věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel, pak dnem, kdy taková škoda vznikla (nejpozději mohla vzniknout), je den, kdy byl podán insolvenční návrh. Od tohoto dne totiž již případný pokles míry uspokojení věřitelovy pohledávky z majetku dlužníka nelze odvozovat od porušení povinnosti podat insolvenční návrh.*¹²⁶

Nejvyšší soud dovodil, že věřiteli vzniká škoda v den podání insolvenčního návrhu. Lze se však domnívat, že závěry Nejvyššího soudu nejsou správné. Bude-li navozená rozhodovací praxe pokračovat, v důsledku této interpretace může docházet k situacím, kdy k promlčení pohledávky věřitele na náhradu škody dojde dříve, než bude mít věřitel skutečnou možnost svůj nárok uplatnit žalobou. Věřiteli v důsledku takového výkladu plyne promlčecí lhůta, aniž by věděl částku, kterou je oprávněn u soudu uplatnit. Takový výklad tak ve svém důsledku popírá jeden z dvou cílů předmětné úpravy, kterým je ochrana práv věřitelů. S ohledem na závěr Nejvyššího soudu tak bude následující část práce zaměřena na návrh koncepce možného řešení, které bude podpořeno vhodnými argumenty. Řešení by mělo podstatně lépe korespondovat se smyslem úpravy a zároveň i nabídnout případnou změnu dosavadní rozhodovací praxe.

Na začátek je vhodné zmínit zákonné předpoklady vzniku nároku na náhradu škody způsobené opožděným insolvenčním návrhem. Jedná se o porušení povinnosti podat insolvenční návrh, vznik škody a příčinnou souvislost mezi porušením povinnosti a vznikem škody. S ohledem na rozhodovací praxi se zdá být stěžejním předpoklad vznikem škody. Škodou občanský zákoník rozumí újmu na jmění „[...] která se projevuje v majetkové sféře poškozeného, je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, ať již ve formě naturální restituice, nebo v penězích.“¹²⁷ V intencích občanského zákoníku se jměním dle § 495 OZ rozumí souhrn majetku, tedy souhrn všeho, co osobě patří, a dluhů. Není pochyb, že pohledávka, kterou má věřitel za společností a je nehmotnou movitou věcí, je součástí jeho majetku. Mluví-li zákon o podmínce vzniku škody, v souladu s uvedeným výkladem je nutné, aby se taková škoda projevila v majetkové sféře věřitele. Dle citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu je takovým okamžikem den, kdy byl podán insolvenční návrh. S takovým závěrem ovšem nelze souhlasit, neboť v tento den není zřejmé, zda a případně v jaké výši škoda skutečně vznikla. Lze mít za to, že okamžikem zahájení insolvenčního řízení hodnota pohledávky za dlužníkem zůstává zachována ve své dosavadní hodnotě a hodnota majetku věřitele v této chvíli neklesá. Ostatně výše zmíněné podporuje i část argumentace Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 30. 6. 2014,

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1212/2016.

¹²⁷ BEZOUŠKA, Petr. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI...*, s. 1498.

sp. zn. 29 Cdo 2735/2012, kdy konstatoval „*pojem „událost, z níž škoda vznikla“ zahrnuje nejen porušení právní povinnosti [...] nebo zákonem zvlášť kvalifikovanou událost zakládající odpovědnostní vztah, ale i vznik škody samotné. Objektivní promlčecí doba nemůže totiž začít běžet dříve, než ke škodě vůbec došlo. [...] Kdyby se totiž událost, z níž škoda vznikla, měla ztotožnit pouze s protiprávním úkonem či událostí vyvolávající škodu (protiprávní stav), mohla by promlčecí doba začít běžet dříve, než vznikla škoda (škoda by mohla vzniknout až po uplynutí objektivní promlčecí doby, nebo by nemusela vzniknout vůbec), a takový výklad je nepřijatelný.*“¹²⁸ Míra uspokojení pohledávky věřitele totiž bude známa až na konci insolvenčního řízení. Proto dnem, kterým věřiteli vznikne škoda, by *de lege lata* měl být den, kdy věřitel obdrží v rámci rozvrhového usnesení plnění na svoji přihlášenou pohledávku, respektive právní mocí usnesení o schválené konečné zprávě, dle které věřitel neobdrží ničeho.¹²⁹ Dnem právní moci těchto rozhodnutí bude totiž postaveno na jisto, jaká je výše škody způsobené věřiteli. Lze soudit, že den podání insolvenčního návrhu, se kterým Nejvyšší soud spojoval okamžik vzniku škody, slouží pouze jako mezník, který naopak chrání členy statutárního orgánu před náhradou škody, která již není v příčinné souvislosti s porušením jejich povinností.

V usnesení ze dne 26. 7. 2016, 29 Cdo 2356/2016, Nejvyšší soud dále uvedl „*Ani insolvenční zákon neobsahuje vlastní speciální úpravu promlčení, pročez se nadále podpůrně použije úprava zakotvená v občanském zákoníku.*“¹³⁰ Promlčení nároku věřitele na náhradu škody se v důsledku tohoto závěru bude řídit obecnou úpravou promlčení obsaženou v občanském zákoníku. Na vědomost věřitele o vzniku škody je úzce vázán počátek běhu subjektivní i objektivní promlčecí lhůty. Lze se domnívat, že oba druhy těchto lhůt započnou svůj běh ve stejný okamžik. Objektivní promlčecí lhůta v § 636 odst. 1 OZ předpokládá k započetí svého běhu vznik škody. Naproti tomu lhůta subjektivní k započetí svého běhu vyžaduje i vědomost o osobě odpovědné k náhradě. Lze předpokládat, že kritéria pro běh obou lhůt budou splněna současně, což znamená, že nárok na náhradu škody vůči členu statutárního orgánu bude promlčen ve lhůtě 3 let od právní moci dvou výše zmiňovaných usneseních. Takové řešení představuje pro věřitele právní jistotu a dostatečnou ochranu před nepečlivými členy statutárního orgánu, kteří zapříčiní snížení hodnoty majetkové podstaty a tím i snížení

---

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2735/2012.

¹²⁹ GAZDOVÁ, Monika. K otázce vzniku (a promlčení práva na její náhradu) v případě pozdního podání insolvenčního návrhu. *Soukromé právo*, 2017, roč. V., č. 4. s. 4.

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, 29 Cdo 2356/2016.

míry věřitelova uspokojení, a dává jim tak reálnou možnost domoci se náhrady škody, která skutečně vznikla.

Závěr

Ústředním cílem diplomové práce bylo poskytnout komplexní náhled na problematiku vybraných úpadkových deliktů členů statutárního orgánu obchodní společnosti, podrobně analyzovat jejich jednotlivé dílčí aspekty se současným poukázáním na jejich nedostatky, navrhnout jejich možná řešení a prostřednictvím zodpovězení dílčích výzkumných otázek konstatovat, zda předmětná právní úprava představuje přehledný a efektivní nástroj ochrany věřitelů, který odpovídá smyslu a účelu, pro který byla zákonodárcem přijata.

Hned v úvodní kapitole však bylo zjištěno, že pravomocné rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku společnosti, jakožto primární předpoklad všech navazujících institutů, představuje první z překážek, která je způsobilá věřitelům zabránit v případném soudním vymáhání svých nároků. Při posuzování úpadku aplikují soudy test likvidity, respektive test předlužení. V důsledku rozhodovací praxe Nejvyššího soudu však došlo ke smísení obou forem zjišťování úpadku, což může mít negativní dopad pro insolvenční věřitele. Lze však předpokládat, že více než rok účinná novela insolvenčního zákona v § 3 odst. 3 InZ do budoucna přinese v oblasti posuzování dlužníkovi likvidity prostřednictvím zavedených výkazů zlepšení a dostatečně konkrétní a transparentní návod, který bude využíván nejen v rámci insolvenčního řízení, ale i rámci případných úvah členů statutárního orgánu zda podat či nepodat insolvenční návrh.

Dále byla pozornost zaměřena na problematiku péče řádného hospodáře a pravidla podnikatelského úsudku. Bylo zjištěno, že člen statutárního orgánu je povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře v každém jejím aspektu a nic na tom nemění ani úpadková situace. Ba naopak. Nachází-li se společnost v hrozícím úpadku, je člen statutárního orgánu povinen přijímat taková rozhodnutí, která se jeví jako rozumná a efektivní. Posouzení, zda člen statutárního orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, bude prokazovat dotčený člen statutárního orgánu prostřednictvím pravidla podnikatelského úsudku, které poskytuje členu ochranu před neúnosným podnikatelským rizikem v rámci podnikatelského rozhodování. Člen statutárního orgánu společnosti je povinen prokázat, že jednal v dobré víře, informovaně, v obhajitelném zájmu společnosti a zároveň i s nezbytnou loajalitou. Okolnost, zda člen statutárního orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se pak bude vždy posuzovat vzhledem k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení.

Institut vydání prospěchu člena statutárního orgánu ze smlouvy o výkonu funkce obsahuje řadu výkladových nejasností. Za pomoci teleologického výkladu však bylo zjištěno, že osobou oprávněnou vymáhat nabytý prospěch je insolvenční správce. Dalším důležitým

zjištěním bylo, že nabytý prospěch lze vymáhat v případech, kdy bylo insolvenční řízení zahájeno na návrh věřitele společnosti, bez ohledu na skutečnost, zda bylo ze strany společnosti přistoupeno k věřitelskému návrhu. Bude-li insolvenční správce v řízení úspěšný, nabyté plnění vydá ve prospěch navýšení majetkové společnosti, ze které budou věřitelé uspokojeni v závislosti na postavení jejich pohledávek v insolvenčním řízení.

V případě ručení člena statutárního orgánu při úpadku společnosti dle § 68 ZOK byly důkladně rozebrány obě legitimace osob oprávněných k návrhu na založení ručení. V případě věřitelského návrhu založí krajský soud konstitutivním rozhodnutím ručení ve vztahu k pohledávkám žalujícího věřitele. Rozhodnutí o založení ručitého závazku však lze založit nejpozději do okamžiku právní moci usnesení rejstříkového soudu o výmazu společnosti z obchodního rejstříku. Současně však bylo shledáno, že úprava věřitelského návrhu naráží na principy probíhajícího insolvenčního řízení, když se některému z žalujících věřitelů dostává uspokojení nad rámec probíhajícího insolvenčního řízení. V případě návrhu insolvenčního správce byly hledány argumenty, které by legitimaci podporovaly. Bylo shledáno, že zákon insolvenčnímu správci takové oprávnění svěřuje skrze jeho procesní legitimaci. Insolvenční správce je tak oprávněn navrhnout založení ručitého závazku dotčeného člena ve vztahu ke všem pohledávkám společnosti, zároveň je však oprávněn vymáhat i konkrétní majetkové plnění. Důvodů, proč se tak lze domnívat, lze nacházet vícero. Jedná se například o šetření nákladů věřitelů i žalovaného člena, povaze jeho deliktního jednání či odborného a informovaného postupu insolvenčního správce, který může představovat efektivnější způsob vymáhání věřitelských pohledávek. Nabízené řešení tak lépe koresponduje se smyslem a účelem, pro který byla předmětná úprava přijata.

Nakonec byl rozebrán institut odpovědnosti člena statutárního orgánu za škodu vzniklou opožděným insolvenčním návrhem. Pozornost byla věnována jak obecným podmínkám jeho aplikace, tak i problematice vzniku škody a rozsahu její případné náhrady. Bylo zjištěno, že ustanovení rozlišuje dvě skupiny věřitelů, z nichž každá je chráněna před odlišnými následky a odlišným rozsahem škody. Věřitelé, kterým vznikla pohledávka za společností dříve, nežli se odpovědný člen statutárního orgánu dostal do prodlení s podáním insolvenčního návrhu, jsou oprávněni žádat dotčeného člena statutárního orgánu o náhradu škody, která se rovná rozdílu mezi částkou, kterou by ve včasné zahájeném insolvenčním řízení dostali a částkou, která se jim v insolvenčním řízení skutečně dostala. Naopak věřitelé, kterým vznikla pohledávka za společností až v době, kdy byl odpovědný člen v prodlení s podáním návrhu, vzniká nárok požadovat po tomto členu vyrovnání své pohledávky v rozsahu, v jakém nebyly uspokojeny v insolvenčním řízení. Nakonec byly podrobeny kritice závěry Nejvyššího

soudu, které vázaly okamžik vzniku škody ke dni zahájení insolvenčního řízení. Jak se však ukázalo, takové závěry se zdají být nevhodné. V důsledku takového výkladu mohou nastat situace, kdy k promlčení nároku na náhradu škody dojde dříve, nežli bude věřitel reálně schopen vzniklou škodu vymáhat. Napříště se tak navrhuje prostřednictvím změny rozhodovací praxe vázat vznik škody na okamžik, kdy k jejímu vzniku fakticky dojde, tedy na právní moc rozvrhového usnesení, respektive usnesení o schválené konečné zprávě, dle které věřitel neobdrží ničeho.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti tak lze konstatovat, že dosavadní právní úprava úpadkových deliktů představuje poměrně složitý a pro věřitele nepřehledný systém, což může být jednou z příčin, proč mezi věřiteli panuje obava před individuálním vymáháním svých nároků. Taková úprava věřitele spíše odrazuje a neplní tak účel, pro který byla přijata. Tato skutečnost pak potlačuje i zamýšlenou motivační funkci úpravy ve vztahu k odpovědným členům statutárního orgánu. V případě, kdy nejsou individuální nároky věřiteli vymáhány, necítí se tito členové dostatečně ohroženi následky, které mohou nastat. Ačkoliv diplomová práce nabízí řešení nedostatků úpravy prostřednictvím obtížně nacházejících se teleologických argumentů svědčících zejména ve prospěch vymáhání nároku prostřednictvím insolvenčního správce, vhodnějším řešením se zdá napříště být cesta legislativních změn, která zmíněné nedostatky odstraní, právní úpravu zpřehlední a tím tak posílí i právní jistotu adresátů těchto norem.

Lze se domnívat, že takové nároky může naplnit navrhovaná novela zákona o obchodních korporacích, která se snaží vytýkané nedostatky dosavadní právní úpravy eliminovat. Návrh novely vhodně opouští institut sankční ručení a nově sjednocuje dosavadní úpravu § 62 a § 68 ZOK pod ustanovení § 66, kde oprávnění vymáhat zmiňované nároky svěřuje výlučně insolvenčnímu správci, který získané plnění vydá ve prospěch majetkové podstaty dlužníka a ze které budou následně věřitelé uspokojováni v závislosti na postavení jejich pohledávek v insolvenčním řízení. Spory, které je insolvenční správce oprávněn iniciovat, navrhuje novela zákona napříště označit jako spory incidenční. Lze však doporučit, aby taková změna byla zohledněna ve výčtu § 159 odst. 1 InZ. Celkově však návrh novely v oblasti úpadkových deliktů představuje pozitivní změnu a lze vyjádřit naději, že taková úprava přispěje k efektivnějšímu vymáhání neuspokojených věřitelských pohledávek a zároveň tak i odpovědnějšímu výkonu funkce člena statutárního orgánu společnosti.

Bibliografie

Monografie

HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 286 s.

HURYCHOVÁ, Klára, BORSÍK, Daniel. *Corporate governance*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 280 s.

POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 448 s.

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 624 s.

SVOBODA, Karel a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 458 s.

Komentáře

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2733 s.

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. 1824 s.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 2080.

LASÁK, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 1608 s.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.

SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 1627 s.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 2. vydání. C. H. Beck. 2017. 1144 s.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. C. H. Beck,

2013. 1008 s.

Odborné časopisy

ALEXANDER, Juraj. Kdo padá a kdo upadá – k posuzování úpadku dle insolvenčního zákona. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 12, s. 439-441.

ALEXANDER, Juraj. Domněnka neúpadku: zlepší se platební morálka? *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 37 – 39.

BALÝOVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue*, 2014, roč. 6, č. 7-8, s. 212 – 215.

BOGUSKÝ, Pavel. Ručení členů statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pro porušení povinnosti usilovat o odvrácení jejího úpadku. *Obchodněprávní revue*, 2013, roč. 5, č. 11-12, s. 313-318.

BORSÍK, Daniel. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7, č. 7 – 8, s. 193-205.

FLÍDR, Jan. Procesní legitimace insolvenčního správce podle § 68 ZOK. *Obchodněprávní revue*, 2018, roč. 10, č. 2, s. 33-42.

GAZDOVÁ, Monika. K otázce vzniku (a promlčení práva na její náhradu) v případě pozdního podání insolvenčního návrhu. *Soukromé právo*, 2017, roč. V., č. 4. s. 2-5.

GLATZOVÁ, Vladimíra. Náhrada škody pro pozdní podání insolvenčního návrhu. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 57 – 59.

HAVEL, Bohumil. Úpadková situace dlužníka a standardy péče jeho orgánů. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 25 – 27.

KLIMEŠ, František. Corporate governance v novém korporátním právu ČR. *Obchodní právo*, 2014, roč. 23, č. 8, s. 306 – 314.

KRČMÁŘ, Zdeněk. Majetkové sankce vůči členům orgánu obchodní korporace v úpadku. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 20 – 24.

KRUPČÍK, Jan. Proč má český wrongful trading do originálu daleko? *Obchodněprávní revue*,

2017, roč. 9, č. 1, s. 9-13.

RICHTER, Tomáš. Úpadek pro platební neschopnost v judikatuře Nejvyššího soudu. *Bulletin advokacie*, 2016, roč. 2016, č. 10, s. 27 – 31.

SCHÖNFELD, Jaroslav. Ekonomický pohled na definici úpadku korporace. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 51 – 53.

VRBA, Milan, ŘEHÁČEK Oldřich. Nová úprava obchodních korporací a některé její souvislosti s insolvenčním právem. *Právní rozhledy*, roč. 20, 2012, č. 10, s. 360 – 366.

ŽIŽLAVSKÝ, Michal. O mechanice insolvenčních těles v roce 2017. *Bulletin advokacie*, 2017, roč. 2017, č. 6, s. 18 – 20.

ANONYM. Ministerstvo spravedlnosti připravilo k legislativnímu projednání návrh novely zákona o obchodních korporacích. *Právní rozhledy*, 2018, roč. 26, č. 12, I. - II.

Internetové zdroje

INSOLVENCY ACT SECTION 214 [online]. legislation.gov.uk [cit. 19. srpna 2018]. Dostupné na: <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/214>>.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech* [online]. apps.odok.cz, 11. června 2018 [cit. 17. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech* [online]. apps.odok.cz, 11. června 2018 [cit. 17. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)* [online]. apps.odok.cz, 14. června 2018 [cit. 20. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW9B84DM>>.

VLÁDA ČR. *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)* [online]. beck-online.cz [cit. 11. srpna 2018]. Dostupné na: <<https://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjygjpwi6q>>.

Diplomové práce

SLIWKA, David. *Odpovědnost členů orgánů obchodních korporací a insolvence*, diplomová práce, Brno, Masarykova univerzita, Fakulta právnická, 2017, 90 s., Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Jarmila Pokorná, CSc.

Soudní rozhodnutí Nejvyššího soudu

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 29 Odo 1220/2005.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Odo 1395/2005.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2008, sp. zn. Tdo 1412/2007.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 29 NSCR 36/2009.

usnesení Nejvyššího soud ze dne 29. 4. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3031/2009.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2012, sp. zn. 29 NSCR 38/2010.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSCR 20/2011.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 29 NSCR 46/2011.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 29 NSCR 52/2011.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2735/2012.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2013, sp. zn. 29 NSCR 113/2013.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2014, sp. zn. 29 NSCR 119/2014.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4269/2014.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 29 Cdo 5036/2015.

rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1212/2016.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2356/2016.

Právní předpisy

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Abstrakt

Diplomová práce na téma Odpovědnost člena statutárního orgánu ve vztahu k úpadku obchodní společnosti pojednává o vybraných institutech z oblasti korporačního a insolvenčního práva, které úzce souvisí s úpadkem obchodní společnosti. Práce se postupně zabývá úpadkem a způsoby jeho zjištění, pravidly pro řádnou správu obchodních společností a konečně třemi vybranými úpadkovými delikty. Pozornost je také věnována návrhu novely zákona o obchodních korporacích, která se těchto institutů významně dotýká. Cílem práce je zejména zodpovědět na otázku, zda stávající právní úprava představuje pro věřitele dostatečně přehledný a efektivní nástroj k ochraně jejich práv, které byly v důsledku úpadku obchodní společnosti dotčeny. V jednotlivých kapitolách se práce podrobně věnuje problematickým aspektům předmětné úpravy, které jsou konfrontovány s názory z řad odborné veřejnosti a s přihlédnutím k účelu, který úprava sleduje, se práce pokouší navrhnout jejich vhodná řešení. Práce vychází z právní úpravy platné a účinné k 31. 8. 2018.

Abstract

The thesis Liability of the member of the statutory body in relation to the bankruptcy of the trading company deals with selected institutes of corporate and insolvency law closely related to the bankruptcy of the company. First chapter deals with the bankruptcy and its detection. Second chapter deals with principles of corporate governance and remaining three chapters cope with selected bankruptcy torts. Finally the attention is also dedicated to the novelization of Business Corporation Act. As a main purpose of the thesis is considered the answer to question if actual legislation provides a sufficient protection of creditor 's rights affected by the bankruptcy of a trading company. Individual chapters focus on problematic aspects of actual legislation which are confronted with current professional public opinions. The thesis aims to offer its solutions. The thesis is based on the legislation effective on 31. August 2018.

Klíčová slova

Obchodní společnost, úpadek, odpovědnost člena statutárního orgánu, test likvidity, test předlužení, správa obchodní společnosti, sankční ručení, péče řádného hospodáře, pravidlo podnikatelského úsudku, vydání prospěchu, nesprávné obchodování, insolvenční řízení, insolvenční návrh, náhrada škody, insolvenční správce, procesní legitimace, aktivní legitimace, věřitel.

Key words

Trading company, bankruptcy, liability of a member of the statutory body, cash-flow test, corporate governance, liability for the fulfilment of a business companies obligations, duty of due diligence, business judgement rule, returning of the consideration, wrongful trading, insolvency proceeding, insolvency proposal, damages, Bankruptcy administrator, procedural competency, competency, creditor.